

Ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljei' ñ'oom naya

1 ¹ Na m'aa' 'u Teófilo, na jee' ya ts'a'ndyu', matseiljeiya ñ'oommei'. Majndye nn'a' jnda jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naa' Jesús chiuu waa na mayuu'che' na jnda tuii quii'ntaa'yâ. ² Jla'ljeiina ñ'oom'ñee' cha'xje' ñ'oom na to'ñoo'yâ na tquia nn'a' na nty'iaandaa chiuu waa na tuii xje' na jna'che'na'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'oo'ya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'oo' na mati ja nntseiljeitcuundyo ñ'oomwaa na nntsei'na', ⁴ cha catsei'nō' na mayuu' ñ'oom na jnda t'moo' nn'a' njom'.

Seicandii ángel na nluiñe Juan

⁵ Ncuae quia tyom'aa' Herodes tsa'ma'ts'iaa' t'ma' ts'ondaa Judea, tyom'aa' cwii tyee cwentaa nn'a' judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'ee' ñ'e' tmaa' ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'a' tsjaa' Aarón. ⁶ Wendye joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oots'om. Mei'cwii na cha'tso ñ'oom na matsa'ntjom Ta Ty'oots'om tîcwi'nom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saa tjaa'na' ndana ee Elisabet tîc'oom jnaa'. Ndo' jee' jnda tquiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaa' ntyee na ñ'e' Zacarías na nndye'ntjomna jo nnom Ty'oots'om naquii' wats'om t'ma', ⁹ cha'xje' na waa ñ'oom ndaa ntyee, tyo'oona x'iaa, 'ñee' nleijnoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'ma' cwentaa' Ty'oots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaque'ñe' na nnts'aa' tsioom suu. Quia jo' tjaque'ñe' ndo' too'ō' na matseicoom suu. ¹⁰ Yoche' na mach'ee' tsioom suu jndye nn'a' m'a' tach'ee' wats'om t'ma' na cwila'nei' nnom Ty'oots'om. ¹¹ Xje'ñee' teitquioo'ñe' cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñee' ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu. ¹² Seiñ'ee'na' Zacarías quia na nty'iaa'na' juu. Jee' seicaty'uena' jom. ¹³ Saa tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majnda jndii Ty'oots'om ñ'oom na maca'. Ndo' scu' Elisabet nntseincue' yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan.

¹⁴ Cantyja 'naa' juu ñnequiaana' na jee' nei' ndo' nncjaawee' ts'om'. Mati jndye nn'a' nnc'omna na jee' neii'na na nluiñê. ¹⁵ Ee jom t'ma' nntseixmaa' jo nnom Ty'oots'om. Tixoc'om winom mei' nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo mei' na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñee'. ¹⁶ Cantyja 'naa' jom jndyendye nn'a' tsjaa' Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oots'om cwentaana. ¹⁷ Jom nndyojñee' jo nnom Ta Jesucristo cwii tjooche' na nndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñequio najndeii na ñejndi'ntjom Elías. Nnts'aa' na caljoya n'om nn'a' ñ'e' ndana cha nn'a' na cwila'quie' n'om, nnquioo' n'omna cantyja na

jndo' n'om nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luaa' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oots'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luaa' nluii? Ee ja luaa jnda tquiendyo ndo' mati scuya jnda tquieñê.

¹⁹ T'o ángel nnoom, tso:

—Ja jndyuya Gabriel na mandi'ntjoⁿya nnom Ty'oots'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ. ²⁰ Saa queⁿ cwentaa, je' nnta' na matsei'neiⁿ jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaaⁿnda' na nntseineiⁿ juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. ²² Saa quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'noⁿna na waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ naquii' wats'om. Cwe' tyots'oo l'ooⁿ ndaana. Ee jnda ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jnda jndaa' xuee na mandi'ntjoom naquii' wats'om t'maⁿ, tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ²⁴ Jndanquia teitquioo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aaⁿcheⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luaa naya mach'ee Ta Ty'oots'om ñ'eⁿndyo. Seijndaa'ñê na cantycwii na cwicalui'jnaaⁿndyo jo ndaa nn'aⁿ na tjaa'naⁿ jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiiñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jnda yom na teitquioo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnnda' Ty'oots'om jom cwiicheⁿ tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa Galilea ²⁷ na m'aaⁿ cwii yuscundyua na jndyu María, tsaⁿñeeⁿ mawaa ñomcaaⁿaⁿ ñequio cwii tsaⁿs'a na jndyu José tsjaaⁿ David. ²⁸ Jnda tjaquiee' ángel yuu na m'aaⁿ, tso nnoom:

—Xmaⁿndyu', 'u na t'maⁿti naya na macanda'. Nquii Ty'oots'om m'aaⁿñê ñ'eⁿndyu'. Quii'ntaaⁿ cha'tso ntyjelcu', 'u matio'naaⁿñetyeeⁿ.

²⁹ Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ. ³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

—María, tinty'ue'. Ee 'u t'maⁿ naya jnda teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oots'om. ³¹ Luaa nluii, ndeiindyu' ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyu' juu Jesús. ³² Jom nluiit'maⁿñê. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyetichⁿ. Ndo' ñnequiaaⁿ na nluiiñe rey cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsa'ntjom. ³³ Maxjeⁿ nljotypeⁿ na nntsa'ntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsa'ntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nluii na luaa'? Ee tyoom'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿs'a.

³⁵ Quia jo' t'o ángel nnoom, tso:

—Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyu'. Ndo' juu na jndei na matseixmaⁿ nquii Ty'o^ots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ, nnc'oomna' ñ'eⁿndyu'. Ee jo' na nluiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'o^ots'om. ³⁶Ndo' queⁿ cwentā, mati nomnn'aⁿ Elisabet meiiⁿ na jnda tquieñê majndeiñê cwii tyochjoo. Je' chi' na jnda yom na jndeiñê. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tileic'oom jnda. ³⁷Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocandaa nnts'aa Ty'o^ots'om.

³⁸Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'aⁿ mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Ty'o^ots'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyo cha'xeⁿ ñ'oom na jnda tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹Jnda jo' seijndaañe María, seityuaaⁿaⁿ tjaaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquii' ntsjō ts'ondaa Judá. ⁴⁰Tueⁿeⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿeⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaññe Elisabet. ⁴¹Jnda na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xmaññê, quia jo' seijndei yu'ndaa ts'om tsiaⁿaⁿ. Ndo' xjeⁿñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom. ⁴²Ndo' jndei seineiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tsondye tyjaalcuuya, 'u na matio'naaⁿñeti Ty'o^ots'om. Ndo' matio'naaⁿñê yu'ndaa na njom ts'om tsia'. ⁴³Saa ja, ¿ñeeⁿ cwiluiindyō na jnda'jom nncu' na cwiluiindyū' tsondye qui Ta na matsa'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴Ee quia na jndiia na matsu' na xmaⁿndyō, quia jo' mantyjacheⁿ seijndei yu'ndaa ts'om tsiaya na neiiⁿeⁿ. ⁴⁵Matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om 'u. Ee matsei'yu' na nntseicandaañena' ñ'oom na seicañeeⁿ 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'o^oⁿ matseit'maaⁿndyō Ta Ty'o^ots'om,

⁴⁷ndo' neiiⁿ ts'o^oⁿya jom, ee cwiluiñê na macwji'n'maaⁿñê ja.

⁴⁸Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'eⁿndyō, meiiⁿ ts'aⁿ na cwe' cwantindyō ja na mandi'ntjōⁿtyaⁿ nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ na wjaawicantjoo' nluena na matio'naaⁿñê ja.

⁴⁹Ee nqueⁿ na cha'tso najndei matseixmaaⁿ, t'maⁿ naya jnda s'aaⁿ ñ'eⁿndyō.

Jom lju' cwiluiñê, ndo' maxjeⁿ jo' jo' xueⁿeⁿ.

⁵⁰Cha'waa na ndyowana', m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsoti nn'aⁿ na cwii wjaawicantjoo' na cwila't'maaⁿndye jom.

⁵¹Ee cantya na s'aaⁿ, t'moⁿna' chiuu waa najndei na matseixmaaⁿ. S'aaⁿ na t'oom'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cheⁿnquiee cantya na cwila'tiuu.

⁵²Tyotseit'maaⁿñê nn'aⁿ na cwe' cwantindyō

ndo' tjeiⁿeⁿ nn'aⁿ na waa najnda na m'aⁿ n'iaaⁿ.

⁵³ Teijneiⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjoondye jom.

Saa nn'aⁿ na nquiu na tjaa ljo' cotseitjoona' joo, ticateijneiⁿ naⁿñeeⁿ.

⁵⁴ Tyoteijneiⁿ welooya, nn'aⁿ Israel na tyondye'ntjom nnoom,
cha ca'moⁿna' na mañjom ts'oom na nntseicandaⁿñê ñ'oom na
tsoom ndaana na nnts'aaⁿ.

⁵⁵ Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ
tsjaaⁿ Israel,

majuu Abraham ñequio nn'aⁿ na tuiindy tsjaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁵⁶ Ndo' ljooñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda chii
tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ.

Cantyja na tuiñe Juan

⁵⁷ Tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii Elisabet, quia jo' seincueⁿ cwii
tyochjoo. ⁵⁸ Ndo' nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' jndyena na jeeⁿ
wi' ts'om Ty'oⁿots'om jom. Jo' chii t'omna na neiiⁿna ñ'eⁿñê. ⁵⁹ Xuee na
jnda ñeeⁿ na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candaⁿñdyena
costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo'
tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tsotyeeⁿ, Zacarías. ⁶⁰ Saa t'oⁿ
tsoñeeⁿ, matso:

—Nchii jo', maxjeⁿ Juan njñoom.

⁶¹ Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'naⁿ cwii nn'aⁿyo' na luaa' jndyu.

⁶² Quia jo' s'oⁿ lueena nnom tsotye yu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue
ts'oom na njndyu jnaaⁿ. ⁶³ Ndo' jom tcaaⁿ cwii tsom ndaana. Seiljeiⁿ
nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aaⁿ." Ndo' cha'tsondyena tjawee'
n'omna. ⁶⁴ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ Zacarías, seit'maaⁿñê
Ty'oⁿots'om. ⁶⁵ Jeeⁿ ndyaa' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo'
ñ'eⁿndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsjo ts'ondaa Judea cantyja
na nmeiiⁿ tuii. ⁶⁶ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ
tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. Jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna,
tyota'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Ljo'to cwiluiñe yu'ndaam'aaⁿ?

Ee jla'noⁿna na Ty'oⁿots'om m'aaⁿ ts'oⁿ nacjoo' yu'ndaa'ñeeⁿ.

Matseit'maaⁿñe Zacarías Ty'oⁿots'om

⁶⁷ Ndo' Zacarías, tsotye yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu
Santo. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na tquiaa Ty'oⁿots'om naquii' ts'oom. Tsoom:

⁶⁸ Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'oⁿots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel,
ee jnda jndyoteijneiⁿ jaa nn'aaⁿaⁿ ndo' tioml'uaaⁿ jnaaⁿya.

⁶⁹ Quii'ntaaⁿ jaa jnda tqueeⁿ nquii na tjacantyja cwiluii'tmaⁿñe na
macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

Cwiluiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

- ⁷⁰ Teiyo tsoom na luaa' nnts'aaⁿ ñequio ñ'oom ndyuee profetas
cwentaaⁿaⁿ na lju' n'om.
- ⁷¹ Na nncwjii'ñê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa,
ndo' ñequio luee nn'aⁿ na ticuee' n'om jaa.
- ⁷² Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.
Macañjom ts'oom ñ'oom'ñeeⁿ na seijndaa'ñetyeeⁿ na lju'
tseixmaⁿna'.
- ⁷³ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na nnts'aaⁿ nnom welooya Abraham na
ñet'oom teiyoticheⁿ.
- ⁷⁴ Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa
cha ndya'ntjoⁿya nnoom ñequio na ti'maaⁿ n'ooⁿya.
- ⁷⁵ Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aaⁿtyaaya,
nnc'ooⁿya naquii' na jnda tqueⁿljoom'm jaa.
Nndya'ntjoⁿya nnoom cantyja na maty'iomyana'.
- ⁷⁶ Ndo' 'u jndaaya, nluiindyu' profeta cwentaa' nquii Ty'oⁿots'om na
m'aaⁿ nandyetichēⁿ.
- Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ
cha'cwijom ts'aⁿ na matseijndaa'ñe nato,
cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia nncuee'cañoom.
- ⁷⁷ 'U ñnequiaa' na nla'noⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na
macwilui'n'maaⁿndyena nc'e na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna.
- ⁷⁸ Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oⁿots'om jaa,
juu na nnaⁿ nandyetichēⁿ, njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaaya.
- ⁷⁹ Juu nntseixueeñe ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿ najooⁿñe na
manchjena' joo na wi' na cwitjoom.
- Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'ooⁿya jo nnom Ty'oⁿots'om.
- ⁸⁰ Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na
matseixmaⁿ Ty'oⁿots'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsaⁿs'a jom, tyom'aaⁿ
jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom hasta xjeⁿ na seica'moⁿñê ndaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Cantyja na tuiñe Jesús

(Mt. 1:18-25)

2 ¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tqueⁿ Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuee
cha'tso nn'aⁿ na cha'tso ndyuaa na matsa'ntjoom. ² Luaa' najndyee
na teiljeii ncuee nn'aⁿ. Maquialjo' tyom'aaⁿ Cirenio gobiernom ndyuaa
Siria. ³ Jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ tyo'oona tsjoomna na nleiljeii ncueena.
⁴ Jo' jnaⁿ José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaaⁿ ts'ondaa Judea,
tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiñê tsjaaⁿ David. ⁵ Tjaaⁿ
ñequio María, tsaⁿ na waa ñomca ñ'eⁿñê na nleiljeii ncueena. Ndo' juu
majndeiñe, jnda teinndyoo' na nntseincuii. ⁶ Ndo' yocheⁿ na m'aⁿna
Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii María. ⁷ Seincueⁿ jnaaⁿ na cwe'
jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tqueeⁿ juu ts'om 'naⁿ na

quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaaⁿ l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'aⁿ.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa nn'aⁿ

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jndaa, tyom'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ natsjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'ooots'om jo ndaana, ndo' juu nacaxuee na matseixmaaⁿ seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'maⁿ waa na jla'catyuendyena. ¹⁰ Ndo' tso ángel ndaana:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jeeⁿ ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jeeⁿ neiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiñe cwii ts'aⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom. ¹² Luaa waa na ndaa nnta'jnaⁿyo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñeeⁿ na chu'tyjoñe liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaaⁿ ángeles ñequio ángel'ñeeⁿ. Cwilcwii'na Ty'ooots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'ooots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ.

Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeeⁿ cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ jluena ndaa nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jnda tuii na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'ooots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuaa'na, ty'ena. Quia na tqiuna, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'. ¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canooⁿna chiuu waa na jnda jndyena cantyja 'naaⁿ yu'ndaa'ñeeⁿ. ¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om. ¹⁹ Ndo' María jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ, tyola't'maaⁿndyena Ty'ooots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jnda jndyena ndo' na jnda nty'iaana cha'xeⁿ na tso ángel ndaana.

Ty'equeⁿna yu'ndaa Jesús l'o Ty'ooots'om

²¹ Jnda jndaa' ñeeⁿ xuee na tuiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaa'ndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jnda tqueⁿ ángel xueⁿeⁿ cwii tjoocheⁿ na ndeiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuui María, tue'ntyjo xjeⁿ na nntjei'ljuu'ndyena cha'xeⁿ na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'o Ta Ty'ooots'om. ²³ Ee luaa tso ljeii 'naaⁿaⁿ: “Ticwii cwii tyochjoo na

nluiñejndyee, queⁿ tsotyeenⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'oots'om.” ²⁴ Jo' chii ty'ena na ññe'quiana quioo' cwentaa' Ty'oots'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xjeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ. Tsona': ññequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿaⁿ nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê. ²⁶ Jnda t'moⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿeⁿ cwtijoocheⁿ na nnty'iaaⁿaⁿ nquii Cristo na tqueⁿ Ta Ty'oots'om na nndYo. ²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ waa costumbre na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁸ Quia jo' toñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'ooⁿ. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'oots'om. Tsoom:

²⁹ Ta, juu ñ'oom na jnda tsu' nooⁿ, jnda seicandaa'ñena'.

Je' ja na cwiluiindyō moso 'naⁿ', quiaa' na nnc'iotō na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya.

³⁰ Ee na jnda mamanty'ianooⁿ nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

³¹ Majuu na jnda tqueⁿ jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ.

³² Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ', nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena cantyja 'naaⁿaⁿ.

³³ José ñequio tsondyee Jesús jeeⁿ tjawee' n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondyee Jesús:

—Queⁿ cwentaa, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'oots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsuundyena nc'e na ticala'yu'na ñ'eⁿñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nlui'n'maaⁿndyena nc'e na nla'yu'na ñ'eⁿñê. M'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na cal'a nn'aⁿ. Saa ñ'eeⁿ nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom.

³⁵ Ndo' na luaa' nl'ana, nntseicanooⁿna' ñ'omtiuu 'naaⁿna. Ndo' 'u je', quia na nnty'ia' na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwiluiiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. Tsaⁿñeeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiiñe tsjaaⁿ na jndyowicantyjo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿaⁿ ntquiee' chu, ³⁷ jnda chii ljoñê na tue' saaⁿaⁿ. Ndo' jnda tquieñê, jnda ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' ticalueeⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjoom nnom Ty'oots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwejndo'ñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁸ Majuu xjeⁿñeeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñe Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om

cantyja 'naaⁿ yu'ndaa Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ndaa cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na ndyaandye na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jnda jla'candaa'ndyena cha'tsoti na matso ljei na tqueⁿ Ty'oots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea. ⁴⁰ Tjawijndei tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquoo' na wando' ts'oom ndo' candaa'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua. ⁴² Ndo' quia na jndaa' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eñê Jerusalén cha'xeⁿ waa costumbre na qui'oona xuee pascua'ñeeⁿ. ⁴³ Jnda teinom xuee, José ñequio tsondye Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿ na cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Jla'tiuuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na ty'e xuee. Meii'chaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aa'na ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna. ⁴⁵ Saa na tîcaliuna jom, jo' chii ty'elcwee'nnda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'mooⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ na'ñeeⁿ ndo' mawax'leeⁿ ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'nooⁿqⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseilcweeⁿeⁿ ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' joona. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—U jndaaya, ¿chiiu na luua' sa'? Ja ñ'eⁿ tsotye' ñequio na chjoo' n'ooⁿyâ cwil'uaayâ 'u.

⁴⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'ooⁿya naquii' waa' Tsotya?

⁵⁰ Saa tîcala'noⁿna ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcweeⁿeⁿ ñ'eⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aa'ñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii.

⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeiityeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eñê ndo' mati nn'aⁿ.

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 ¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom

ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisantias tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, joona ntyee na tyoluiitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿñeeⁿ tquiaa Ty'oots'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na ndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿ na cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuii na luaa' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeiiñeeⁿ:

M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nddyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ

ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',

ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondye nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê joona.

Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsjaaⁿ canduulja, ñ'ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na nddyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'oots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' cheⁿncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nddu'yo': “Jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham.” Nndye'yo' nntsjoō, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ nndaā nntseicwaqueⁿ Ty'oots'om na nluiindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tā cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tā na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oots'om ñ'e'ndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'lee naⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu macaⁿna' na cal'aayâ xeⁿ yuu' na ljo'?

¹¹ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cottom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' 'ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

¹² Mati nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom tquiona nam'aaⁿ na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

¹³ T'ooⁿ ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwtije'yo' ts'iaaⁿnda^a nn'aⁿ. Cataⁿ'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

¹⁴ Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' jâ je', ¿chiiuu macaⁿ'na' na cal'aayâ?

T'ooⁿ ndaana:

—Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nnda^a nntjei'yo' s'om 'naaⁿ'na. Caljaya n'om'yo' cwanti na cwtiantjom'yo'.

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantjyaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ Juan, ¿aa nnts'aacheⁿ'na' na jom cwiluiiñê Cristo? ¹⁶ Jo' chii t'ooⁿ nda^a cha'tsondyena, tsoom:

—Ja matseits'ooⁿndyo 'o ñequio ndaatoo, saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saa nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiityeⁿ'na' 'o cantyja jnaⁿ'yo'. Nqueⁿ t'maⁿti cwiluiiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja na nntseicanaⁿ'a lcoom'm. ¹⁷ Jnda wjaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo'. Ee 'o la'xmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nlju'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿ joona' ts'om tsa'. Saa lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' njñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

¹⁸ Nmeiⁿ ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya. ¹⁹ Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsa'ntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa tsaⁿñeeⁿ. ²⁰ Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tso natia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantya na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee.

²² Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seiñeⁿ Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—'U cwiluiindyuu' Jndaaya na candya' ts'ooⁿya. Jeeⁿ neiⁿya 'u.

Tsjaaⁿ na tjawintyjoo' na tuiiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na tooⁿoⁿ ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José

jnda Elí, ²⁴ Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José, ²⁵ José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai, ²⁶ Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, ²⁷ Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri, ²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er, ²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat, ³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim, ³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán, ³² Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón, ³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá, ³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor, ³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala, ³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec, ³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán, ³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oots'om.

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 ¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsaⁿjndii chiuu nnts'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' meiⁿchjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoom'm. ³ Quia jo' tso tsaⁿjndii nnoom:

—Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa catsaⁿntjom' tsjo'waa' na catseicwaqueⁿna' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': "Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om."

⁵ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii jom xqueⁿ cwii sjo nandye. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoom cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁶ Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntioo cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ na'maⁿn'iaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluiit'maⁿndyena. Ee l'ooya jnda ljona' ndo' 'ñeeⁿ juu na l'ue ts'ooⁿ ñnequiaya joona' nnom. ⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿndyo 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona': "Macandā nquii Ta Ty'ooots'om cwenta' catseit'maaⁿndyu' ndo' macandā nnom jom nndi'ntjom'."

⁹ Jndā jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqueⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Jnda Ty'ooots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje, ¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona':

Nñequiaa Ty'ooots'om 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Saa t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na mats' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona': "Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'ooots'om cwenta'."

¹³ Quia jndaa' cha'tso nnom na tyoch'ee tsaⁿjndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, 'ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿaⁿ aa nndaⁿ nnts'aaⁿ.

Mat'o Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndeii na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaⁿñ'eⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuⁿñeeⁿ. ¹⁵ Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijneiⁿ. Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantyyaaⁿ na nntsei'naⁿaⁿ. ¹⁷ Quia jo' tquiana ljeii l'ooⁿ na seiljeii profeta Isaías, seicanooⁿoⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

¹⁸ Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'ooots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo.

Ee nqueⁿ jndā tqueⁿñooⁿ ja na nñequiaya ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa'ndye.

Ndo' jndā jñoom ja na jndyoo na catseinjooⁿaⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiiya nn'aⁿ na matseicandyaandyo joona jnaaⁿna na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

Ndo' catseicandyaandyo nn'aⁿ na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiiya cantyja 'naaⁿ tiempo na tqueⁿ Ty'ooots'om na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

²⁰ Jndā jo' seilcwiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿeⁿ juuna' nnom ts'aⁿ na mandi'ntjom. Jndā chii tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso

nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom. ²¹ Quia jo' too'loⁿ tyotseineiiⁿ ndaana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandaa'ñena' ljeiiwaa' yochēⁿ na cwindye'yo' na matsei'naⁿya juuna'.

²² Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿm'aaⁿl'.

²³ Tso Jesús ndaana:

—Je' je' nndu'yo' nooⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': "U ts'aⁿ na mach'ee nasei, catsein'maⁿndyu' cheⁿnncu'." Ndo' cwaaⁿti nndu'yo' nooⁿ: "Ts'iaaⁿ na cwindyaayâ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' joona' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'."

²⁴ Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. ²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', jndye yolcu na jnda ljondye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tîcua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saa nchii na m'aaⁿ cwii joo naⁿlcu'ñeeⁿ jñom Ty'oots'om Elías, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe tsjoom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saa meiⁿcwiindye naⁿñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macanda quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saa quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saa jom jluii'ñê quii'ntaaⁿna, mana tjaaⁿ yuu na wjaⁿ.

Tsaⁿs'a na tseixmaⁿ naⁿjndii naquii' ts'om

(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyeena. ³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineiiⁿ, ee tyo'moⁿna' na waa najndeii na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Jndeii seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyetia'ñeeⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' jâ 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô jâ? ¿Aa jndyo' na nntseityuii' jâ? Mawajnaⁿa 'ñeeⁿ cwiluiindyu'. 'U cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ.

Ndo' jnda na seiquioo jndyetia juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, mana jlui' jndyetia ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om. Ndo' meiⁿcwii nata' tîcal'ana ñ'eⁿñe.
³⁶ Jeeⁿ tyue cha'tsondye nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaa nc'iaana:

—Ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeii na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndyetia, meiiⁿ naⁿjndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Quia jo' teicantyyaaⁿ, jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaqueⁿeⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ nioom matseicona' staxeeⁿeⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu. ³⁹ Jo' chii tjantyyaaⁿaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ, sa'ntjoom na ca'ndii tycu'ñeeⁿ juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsaⁿ'ñeeⁿ. Mana teicantyya, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ wii

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Quia na jnda tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quioom', cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aaⁿna na jndye nnom ntycu cwitjoom, tquiochona joo na m'aaⁿ Jesús. Tioom l'ooⁿ nacjoo ticwii cwii joo naⁿ'ñeeⁿ, mana n'maaⁿ. ⁴¹ Mati jndyendye nn'aⁿ sa'ntjoom na calui' jndyetia naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyetia'ñeeⁿ, tyolue:

—'U cwiluiindy' Jnda nquii Ta Ty'oots'om.

Saa jom seitiaaⁿaⁿ jndyetia, tinquiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiiñê Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Quia jnda teincoo jlueeⁿeⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿ quii' jndaa. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaaⁿndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona. ⁴³ Saa tsoom ndaana:

—Mati macaⁿna' na ñnequiaya ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

⁴⁴ Ndo' tyojaanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

Jndye calcaa tjeii'na

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 ¹ Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndyu Genesaret. Jeeⁿ tyonchjena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha nndaa nndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ² Nty'iaaⁿaⁿ we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saa nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jnda

jlui'na jo' jo'. Macwitmaaⁿna nlqui' 'naaⁿna. ³ Quia jo' tjacuooⁿ ts'om cwii w'aandaaⁿñeeⁿ. W'aandaa 'naaⁿ Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿñeeⁿ juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyeeⁿcheⁿ ts'om w'aandaa. ⁴ Quia na jnda jnda seineiⁿ, tsoom nnom Simón:

—Catsaañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaaya yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' 'naⁿyo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meiiⁿchaa' tsjom ñel'aayâ ts'iaaⁿ ndo' meiⁿcwii catscaa tîcatjeii'â. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nnda'a tsqui'.

⁶ Jnda na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naaⁿna hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷ Jo' chii s'oo lueena ndaa nt'omcheⁿ ncl'iaana na ñjomndye cwiicheⁿ w'aandaa na quiotei'jndeii naⁿñeeⁿ joona. Tquio naⁿñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' joona'. ⁸ Quia jnda nty'iaa' Simón Pedro na luaa', tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na nñ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'aⁿjnaⁿ.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ ncl'iaaⁿaⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñe cantyja 'naaⁿ calcaa na tjeii'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamanaⁿtona' na nn'aⁿ nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jnda na tquiena tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsaⁿs'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u ndaa nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyjooⁿ ts'ooⁿ tyeⁿnquoom'm tsaⁿñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'ooⁿ na can'maⁿ.

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jnda chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na luaa' tuui. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jnda n'maⁿ cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nlui'yuu'na' ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿ.

¹⁵ Saa tjanty'eeti ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa' na nndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿna

ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiñooⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ jnaⁿ na cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'ooots'om m'aaⁿ na' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿ wii. ¹⁸ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nt'om naⁿ nom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'oon'omna tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿ na jom jo nnom Jesús. ¹⁹ Saa tîcaliuna chiuu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjoona nquioo, jla'c'oⁿ na jom na njoom tsuee. Tqueⁿ na jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. ²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yu'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'U re, matseit'maⁿ ts'ooⁿ ya jnaⁿ na matseixmaⁿ.

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'na na tiya nquiuna ñ'eⁿñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'ooots'om?”

²² Sei'nqⁿ Jesús ñ'omtiuu 'naaⁿ na. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ²³ ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndei'tina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjo: “Matseit'maⁿ ts'ooⁿ ya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjo: “Quicantyja', cja'ca'”? ²⁴ Saa cha caliu'yo' na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndei na matseixmaⁿ ya nnom tsjoomnancuewaa na catseit'maⁿ ts'ooⁿ ya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantyja', catseilcwiindyū' tsue' cja'to' wa'.

²⁵ Mañoom' teicantyja tsaⁿñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiiñê tsuee 'naaⁿ na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ waⁿ aⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'ooots'om. ²⁶ Ndo' tyueneiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'ooots'om. Jluena ñequio na tyueneiⁿ na:

—Xuee je' nty'iaa ndaaya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na mei'jom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jnda tuii na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsaⁿcoñom s'om na jndyu Leví. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aa yuu na cwi'oocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Candyo'ntyjo' naxaⁿa.

²⁸ Mantya teicantyja Leví, tjei'ñê cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, chii tjatseijomñê ñ'eⁿ Jesús.

²⁹ Ndo' sein'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ waⁿaⁿ cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaaⁿaⁿ na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnom Ty'ooots'om?

³¹ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saaⁿ nn'aⁿ na wii tjoondyena jom. ³² Ja nchii jndyooya na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja na maty'iomyana'. Ja jndyooya na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

Cantyja 'naaⁿ na nntseicwejndo'ñe ts'aⁿ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'neiⁿna nnom Ty'ooots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Saaⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

³⁴ T'ooⁿ ndaana:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiola'jomndyena na macoco ts'aⁿ na cala'cwejndo'ndyena yochēⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ nquii tsaⁿs'aⁿ na macoco quii'ntaaⁿna? ³⁵ Saaⁿ nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, ncuee'ñeeⁿ nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seineiiⁿ ndaana ñ'oom na wjaañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaana. Tsoom:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nntyjee cwii taⁿ liaa', liaa xco na nntseyoⁿ liaa ntsaa ñ'eⁿ juuna'. Ee xeⁿ luaa' nnts'aa ts'aⁿ, nntsei'naaⁿaⁿ liaaⁿaⁿ liaa xco'ñeeⁿ ndo' nchii macandā jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñeeⁿ. ³⁷ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntiom winom xco n'om ntjaⁿ teindyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ, nnty'ioo'na' nl'a winom xco'ñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntjaⁿñeeⁿ. ³⁸ Jo' chii macaⁿna' na nnc'oocue winom xco n'om ntjaⁿ xco cha meiⁿ ntjaⁿ xco'ñeeⁿ ticwi'ndaa'na' ndo' meiⁿ winom. ³⁹ Ee ts'aⁿ na ma'uu winom tquie, meiⁿchjoo tica'naⁿ ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'naⁿti.

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 ¹ Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ. Ty'uee'ndyena joona' n'om lueena jnda chii tquiina. ² Quia jo' nt'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

³ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñel'jnom'm, ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê? ⁴ Tjaqueⁿeⁿ wats'om cwentaa' Ty'o^ots'om, tcaaⁿ ntyoo' na jnda tqueⁿ nn'aⁿ jo nnom Ty'o^ots'om. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ macanda ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na joona'. Saa tcwa' David joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê.

⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na jnd^o na nntsjoo ljo' cal'a nn'aⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda tjateii ts'o

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda tjateii ts'o ntyjaya. ⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ tyoqueⁿna cwentaa xeⁿ na nntsein'maⁿ Jesús ts'aⁿwii' xuee na cwita'jndyena, cha quia jo' ndaa ññe'quiana jnaaⁿaⁿ. ⁸ Saa mantyjeeⁿ chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na jnda tjateii ts'o:

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

Ndo' teicantyja tsaⁿñeeⁿ, teintyjeeⁿeⁿ xcwe. ⁹ Jnda jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaaⁿ na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ na wi' matjom oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿaⁿ cha ticue' oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

¹⁰ Jnda chii nty'iaaⁿaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo' ndo' tco'ya'ñ'eⁿna' ts'o^o. ¹¹ Jnaaⁿ jo' jeeⁿ jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'maⁿna ñ'eⁿ nc'iaana ljo' ndaa nl'ana jom.

Macwjii'ñe Jesús canchoo'we ts'aⁿ cwentaaⁿaⁿ

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Joo ncuee'ñeeⁿ tjawa Jesús cwii ta naquii' jnda na nntseineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Ndo' meiiⁿnchaa' tsjom tyotseineiiⁿ nnom. ¹³ Quia na

jnda teixuee, tcwaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Quii'ntaaⁿ na tjeii'ñê canchoo'wendye nn'aⁿ na seicajñoom joona apóstoles, nn'aⁿ na majñom Ty'o^ots'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ'. ¹⁴ Nmeiiⁿ ncueena: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ, Andrés, ñ'eⁿ Jacobo ñequio Juan, ñ'eⁿ Felipe ñequio Bartolomé, ¹⁵ ñ'eⁿ Mateo ñequio Tomás, ñ'eⁿ Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'eⁿ Simón na cwiluena cananista, ¹⁶ ñ'eⁿ Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'aⁿ na tqiaa cwenta Jesús.

Ma'moⁿ Jesús ñ'oom ndaa jndye nn'aⁿ

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'emeintyjee'na cwii su. Jo' jo' jnda tquie'cañom nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ñequio jndyendye nn'aⁿ na jnaⁿ cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na ndyoo' tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Naⁿñeeⁿ tquiona na ndyena ñ'oom na mañequiaaⁿ, ndo' na nntsein'maaⁿ joona ntycu na cwitjoomna. ¹⁸ Mati sein'maaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ cwajndii tyoleichuu jndyetia. ¹⁹ Cha'tsondye nn'aⁿ tyol'uee'ndyena chiuu ya cha ndaa ññe'quio'na jom, ee waa najneiⁿ na nn'maⁿ ts'aⁿ xeⁿ ndaa ññequiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maaⁿna.

Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na nty'iaandyo', mañequiaana' na neiⁿ'yo', ee cwilaxmaⁿ'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

²¹ 'O nn'aⁿ na cwiwe'jndo'yo' je', mañequiaana' na neiⁿ'yo' ee quia ññequiaa Ty'o^ots'om cha'cwijom na jnda tjacjo'yo'.

'O nn'aⁿ na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na neiⁿ'yo' ee macwji' Ty'o^ots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jndoo nn'aⁿ 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaaⁿna 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²³ Manmeiiⁿ tyota'wi' weloo naⁿñeeⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'o^ots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' xuee na cwitjom'yo' nawi'meiⁿ'. Ee t'maⁿ naya 'naⁿ'yo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ 'Saa nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyo' na quit'maⁿ n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjati je' na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na jeeⁿ l'ue m'aⁿ'yo'.

²⁵ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na jeeⁿ neiⁿ'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na je' jndye nn'aⁿ cwiitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo naⁿñeeⁿ. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ joo profetas na cwe' tyonquio'nn'aⁿ joona.

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Saa matsjooya ndaa' 'o nn'aⁿ na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaya: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om 'o. ²⁸ Cataⁿ'yo' na catio'naaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ na cwiituee' ñ'oom wi' nacjo'yo'. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnoom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jnaaⁿ'na 'o. ²⁹ 'Ñeeⁿ na mmeiⁿ' nda' ntsmaⁿ!, mati cwiicheⁿ ntyja quiaa' na mmeiⁿ' nda'. Ndo' 'ñeeⁿ na nncwji' liaatco 'naⁿ!, mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom.

³⁰ Meiⁿ'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macaⁿ cwii 'naⁿ njom', quiaa'. Ndo' xeⁿ tjañ'oom ts'aⁿ 'naⁿ ndo' tiñe'catseilcweeⁿ'eⁿ juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xjeⁿ na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo', majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye joona.

³² 'Xeⁿ m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'aⁿ na mati wi' n'om 'o, quia jo' ¿yuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndyena Ty'ooots'om m'aⁿ'na na wi' n'omna nc'iaana na wi' n'om joona. ³³ Xeⁿ cwil'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' cwe' tomti ñ'eⁿ nn'aⁿ na mati cwil'a na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyo', ¿yuu waa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xeⁿ cwiitei'jndeiyoy' 'naⁿ nn'aⁿ na nquiu'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' ¿yuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ cwiitei'jndeiina 'naⁿ ndaa nc'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saa 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ. Catei'jndeiyoy' 'naⁿ na cwilei'ñ'om'yo' nn'aⁿ, meiiⁿ ticantyyaa' n'om'yo' na nla'l'cwe'na. Quia jo' t'maⁿ naya nnda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxmaⁿ'yo' ntseinda Ty'ooots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ee mati jom m'aaⁿ na wi' ts'oom meiiⁿ nn'aⁿ na l'ō meiiⁿ mach'eeⁿ ya joona. Ndo' wi' ts'oom nn'aⁿ na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'aⁿ cha'xjeⁿ nquii Tsotye'yo' m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ.

Tintu'xaaⁿya nn'aⁿ

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xeⁿ'yo' nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o, cha meiⁿ tincu'xeⁿ Ty'ooots'om 'o. Tintio'yo' nn'aⁿ l'ō nawi' cha tintioom 'o l'ō nawi'. Cala't'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ cha mati nntseit'maⁿ ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na catei'jndeiina' nn'aⁿ, quia jo' mati nnto'ñ'oom'yo' na nntei'jndeiina' 'o. Ee

Ty'oots'om nñequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii na canda^a tu'xeⁿna'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'naⁿ na teincwii'na', tyeⁿ ty'ecuen^a hasta too' wantyjo. Ee cantyjati xjeⁿ na cwiñe'quia'yo' ndaa^a nn'aⁿ, majo'ti nntseilcwe' Ty'oots'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

³⁹ Mati seineiⁿ Jesús ndaana cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa ndaa^a nncjaañ'oom tsaⁿnchjaaⁿ cwiicheⁿ tyjenchjaaⁿaⁿ? ¿Aa nchii wendyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'aⁿ na matsei'naaⁿ cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ, nchiiti ts'aⁿ na ma'moⁿ nnoom. Saa quia na jnda sei'naaⁿñ'eeⁿ cha'tso na t'moⁿ tsaⁿñeeⁿ nnoom, quialjo'cheⁿ nntseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na t'moⁿ nnoom.

⁴¹ ¿Chiuu na jeeⁿ ndo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saa tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'? ⁴² ¿Chiuu na jeeⁿ ñe'catseijndaa'ndyu' jnaaⁿ x'ia'? ¿Aa nntsu'yu' nnoom: “Cwa 'u nn'aⁿya, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'”, saa manncu' tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'aⁿ na mache' na matseicanda^andyu' cha canty'iaa nn'aⁿ, najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda ts'omnnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' ta na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a meiⁿ xocats'aana' ta na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, taa'na' ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'aⁿ ta higo ts'oom nioom. Meiⁿ tijoom nntseicjoo ts'aⁿ tauva cwii ts'oo nioom. ⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'aⁿ cha'na n'oom ntjom. Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe, mach'eeⁿ yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ na ya na matseitoom. Saa ts'aⁿ na wi'ñe, mach'eeⁿ yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ nawi' na matseitoom. Ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na matseitiuu naquii' ts'om, maxjeⁿ jo' matseineiⁿ.

We nnom tsiaⁿtsjo'

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'maⁿ'yo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiⁿ, ndo' matseicanda joona', m'mooⁿya ndaa'yo' chiuu matseijomna' tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñeeⁿ njoom, tyeⁿ tqueeⁿ tsiaⁿtsjo' cha jndei w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndei tyocjaacameiⁿñena' ndaa w'aa'ñeeⁿ. Saa tñcats'eiina' ee na tyeⁿ tjaluiina' nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. ⁴⁹ Saa juu ts'aⁿ na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda joona', tsaⁿñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe'

jnaⁿtona' nomtyuua. Tjaa'naⁿ niaⁿljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndei tyocjaacameiⁿñena' w'aa'ñeeⁿ, mantya tmeiⁿna' juuna'. Ndo' t'maaⁿ tsuu cantya 'naaⁿna'.

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Mt. 8:5-13)

7 ¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ na tyondye nn'aⁿ, quia jo' tjaaⁿ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿ cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro. Ndo' m'aaⁿ cwii mosoom'm na jeeⁿ wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñeeⁿ ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús, jñoom nt'om nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nntsein'maⁿ tsaⁿñeeⁿ mosoom'm.

⁴ Jnda tquiena na m'aaⁿ Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom: —Ts'aⁿ na jñom jâ, ya ts'aⁿñe, jo' chii maty'iomna' na catseñ'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jeeⁿ wi' ts'oom jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, ndo' s'aaⁿ wats'om 'naaⁿyâ.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. Quia ma'ooquiena waa' capeitaⁿ, jñom tsaⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'aⁿ na wii' mosoo' ticatseixmaaⁿ na nncja'quie' naquii' waⁿaⁿ, jo' chii tiñe'tseicachjuutyeeⁿ 'u. ⁷ Meiⁿ cwe' na nndyocatjomñê 'u, ticatseixmaaⁿ. Ndo' ntyjeeⁿ na meiiⁿ cwe' ñ'oom na nntsu', nn'maⁿ mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ na matsaⁿntjom jom. Ndo' mati m'aⁿ sondaro nacje 'naaⁿaⁿ. Quia na nntsoom nnom cwii joona: “Luaa' cja”, wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaa”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantya 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na 'oontyjo naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyeyo' nntsjo, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuii na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jnda teindyona 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macanda ñenquii tuiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquioom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndi' sa, matsjoo njom': Quicantyja'.

¹⁵ Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jnda tue', tōoⁿoⁿ na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom l'o tsoñeeⁿ. ¹⁶ Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'ooots'om, tyoluena:

—Jnda teitquioo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

—Ty'ooots'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindyō cwentaaⁿaⁿ.

¹⁷ Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. ¹⁹ Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñê nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? ²⁰ Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom jâ na m'aaⁿ na cata'x'aayâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindyū' nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

²¹ Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ²² Jnda chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' Juan ljo' na jnda jndye'yo', ndo' na jnda nty'ia'ndaⁿyo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeñeeⁿ jnda macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om. ²³ Ndo' mañequiaana' na neiiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'naⁿya.

²⁴ Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, tō' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuua na tja nn'aⁿ c'oom yuu na tyom'aaⁿ Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ²⁵ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cweⁿ liaa na jeeⁿ jnda? Ntyjii nchii jo'. Queⁿyo' cwentaa, nn'aⁿ na cwicwee' liaa na jnda, joona jeeⁿ l'ue m'aⁿna ndo' ya cwic'eeⁿna quii' lan'iaaⁿ nt'maⁿ. ²⁶ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiñê profeta?

Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'maⁿti matseixmaaⁿ, nchiiti meiⁿnquia profeta.

²⁷ Ee waa ljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjo^o, quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na Juan. Saaⁿ meiiⁿ na ljo', ts'aⁿ na cjeti mach'ee, juu t'maⁿti cwiluiiñe yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na seineiⁿ Juan mandin'eeⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ, teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'noⁿna na xcwe mach'ee Ty'o^ots'om. ³⁰ Saaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nlui'n'maaⁿndyena, jo' chii tñinquiandyena na nntseits'oomñe Juan joona. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaⁿana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'naⁿyo' ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' na m'aⁿ je'? Ndo' ¿ñeeⁿ matseijomna' 'o? ³² Matseijomna' 'o cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquioo' na meindyuaandye ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaaⁿ nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoo'â tsmaaⁿ na macoco ts'aⁿ saaⁿ 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saaⁿ mati tiñecatyuⁿee'yo'.” ³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'aⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ, jom tîcwaaⁿaⁿ nantquie na ya, meiⁿ winom tîc'om. Saaⁿ 'o cwindu'yo': “Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ.” ³⁴ Ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jndaⁿ tyjacañooⁿya 'o. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ndo' ma'ua. Saaⁿ 'o cwindu'yo' na ja cwiluiindy^o ts'aⁿ na jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^ots'om. ³⁵ Saaⁿ tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'o^ots'om cwit'mooⁿna' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'aⁿ fariseo

³⁶ Cwii ts'aⁿ fariseo tqueeⁿñê Jesús waⁿaⁿ na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñeeⁿ ndo' tjacjom nacañom' meiⁿsa. ³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom, quia na jñeeⁿ na wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na njom ncheⁿ cachi. ³⁸ Jndyomeintyjeeⁿeⁿ nacañoom' nc'ee Jesús. Tooⁿoⁿ na maty'ioom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxqueeⁿ tyowee'ñê nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñê ncheⁿ cachi'ñeeⁿ. ³⁹ Ndo' juu ts'aⁿ fariseo na tqueeⁿñê Jesús na catseijomñe ñ'eⁿñê, nty'iaaⁿaⁿ na luaa'. Quia jo' seitioom naquii' ts'oom: “Tsaⁿm'aaⁿ, xeⁿ mayuu' cwiluiiñê

profeta, jnda sei'nooⁿoⁿ 'ñeeⁿ yuscum'aaⁿ na manquiu' jom, ndo' ljo' mayaaⁿ. Ee tsaⁿm'aaⁿ, ts'aⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom.” ⁴⁰ Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñeeⁿ:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'o Simón, tsoom:

—Ta, catsu' ndii.

⁴¹ Tso Jesús:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na teijndeii s'om nn'aⁿ. Ndo' t'om we nn'aⁿ na tyocacho'jnaⁿ nnoom. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ tyocachujnaaⁿ 'om siaⁿnto denarios. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ tyocachujnaaⁿ ñewen'aaⁿ nchoo' qui denarios.

⁴² Ndo' naⁿ'ñeeⁿ tîcandaā nntioomna, saa meiiⁿ na ljo', wendyena seit'maⁿ ts'oom. Quia jo' ñcwaaⁿ cwii na wendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'oom na jndati ntyjii ñ'eⁿñê?

⁴³ T'o Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'aⁿ na t'maaⁿti chujnaⁿ nnoom, juu tsaⁿ'ñeeⁿ jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwentā.

⁴⁴ Jnda jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsoom nnom Simón:

—ñAa manty'ia' yuscum'aaⁿ? Ja jndyoquia'a wa', tînquiaa' ndaa na nntmaⁿ nc'a saa tsaⁿm'aaⁿ je', jnda tmaaⁿ nc'a ñequio ndaannoom. Ndo' jnda tyuee'ñê nc'a ñequio sooxqueeⁿ. ⁴⁵ 'U tîc'ua' ntsmaaⁿa cha'na waa costumbre, saa tsaⁿm'aaⁿ cantyjati na jndyoquia'a wa', tyoocjaameintyjeeⁿeⁿ na ma'om nc'a. ⁴⁶ 'U tîcwjaa'ndyu' seitye xquaaⁿ saa tsaⁿm'aaⁿ jnda ty'oomñê ncheⁿ cachi nc'a. ⁴⁷ Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matseitjooñê jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Saa juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om nquii na tit'maⁿ matseitjooñê, meiiⁿ na matseit'maⁿ ts'ooⁿ juu, maxjeⁿ ticuee' na jnda ntyjii ñ'eⁿndyo.

⁴⁸ Jnda chii matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jnda seit'maⁿ ts'ooⁿya cha'tso jnaⁿ.

⁴⁹ Nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿñê nacañoom' meiⁿsa, to'na na cwiluena ndaa nc'iaana:

—ñÑeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ na mati matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ?

⁵⁰ Saa matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda jlui'ya'. Cja' na meiⁿcwii ñomtiuu tanc'oom'.

Yolcu na tei'jndeii Jesús

8 ¹ Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'maⁿ ñequio njoom nch'u na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na canchoo'we ñ'eⁿñê. ² Mati ty'e ñ'eeⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ na ñejleichuu jndyetia. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom.

Cwii joona jndyu María Magdalena, tsaⁿ na jnda tjei' Jesús ntquiee' naⁿjndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'eⁿ Juana, jom scuu' Chuza, ts'aⁿ na mando' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Herodes. Ndo' mati ñ'eⁿ Susana, ñequio jndyendye nt'omcheⁿ yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiina Jesús 'naⁿ na macaⁿna' jom ñ'eⁿ nn'aⁿ canchoo'we.

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Tjomndye cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ nacañoom' Jesús, na jnaⁿna cwii cwii njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ jnda. Tjaaⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. Ndo' yocheⁿ na tyojoom'm lqueeⁿñeeⁿ, nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Joona' ndyue nn'aⁿ ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jnda t'oomna', mantya tjacaaⁿna' ee titeiiⁿ tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oo nioom. Ñe'naaⁿ ty'ewijndana', saa l'oo nioom'ñeeⁿ tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿnto lqueeⁿ na cwiina'.

Jnda na tsoom ñ'oommeiⁿ, seineiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaa' 'o mañequiaa Ty'ooots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantya 'naaⁿ na matsa'ntjoom. Saa ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiⁿ na cwinty'iaa ndaana saa tixoqueⁿna cwenta ndo' meiⁿ na cwindyena saa xocala'noⁿna.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantya na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'ooots'om jo'. ¹² Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'ooots'om. Mantya ndyo tsaⁿjndii, macwjeeⁿeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yu'na, tilui'yana. ¹³ Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'ooots'om. Cwila'yu'na cwantindyo xuee saa quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena. ¹⁴ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'oo nioom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'ooots'om. Saa joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿtina. Ñe'cuua 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantya na neiⁿncu tsjoomnancue. Jo' chii tjaa'naⁿ cwii nnom na cwiwitquioo' cantya 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'ooots'om. ¹⁵ Ndo' tsjaaⁿ

na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'
Ty'o^ots'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena
naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwi^tjoomna.
Cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwinaⁿndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lámpara

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nntseicw'aa lámpara jnda chii nntseicoom'm
juuna' ñ'eⁿ xuaa oo nncwjaa'ñe juuna' nacjee' jnduu. Maxjeⁿ nntseintyja
ts'aⁿ juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'aⁿ na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na
mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancjo'yo' nlacanooⁿ'yo' joona'
ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿ'ya je' maxjeⁿ
nncue'ntyjo na meiⁿquiayuucheⁿ nla'noⁿ nn'aⁿ juuna'. Maxjeⁿ nncuaa
tyenquiona'.

¹⁸ 'Jo' chii queⁿ'ya'yo' cwentá joo ñ'oommeiiⁿ na matseinaⁿ'ya
ndaⁿ'yo'. Ee juu ts'aⁿ na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saa ts'aⁿ na tjaa ljo'
coleiñ'oom, nluiñ'eⁿ mandíñ'eⁿ ljo' na matseitioom na niom naquii'
l'ooⁿ.

Tquie ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsondyeena

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saa tîcandaⁿ
nnc'oontyjaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ. ²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naa' Ty'o^ots'om ndo' cwila'canda
juuna', naⁿñeeⁿ cwiluiindy tsondyoya ndo' ntyjoya.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tuo Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na
cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿna ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na juuna'.

²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndeií tío jndye nnom
ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na
nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluea:

—'U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ jndye ñequio nmoⁿ ndo' jla'cheⁿna'. S'aana'
na wacheeⁿ nnom ndaaluee. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Yuu waa na ma'moⁿna' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyuendyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candana' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye naⁿjndii naquii' ts'om

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na xndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ naⁿjndii naquii' ts'oom. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿyom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús, jndei seixuaⁿ s'aa jndyetia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús. Jndei seineiⁿ, tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'ooots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jnda sa'ntjom Jesús na calui' jndyetia naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyetia juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. Saa tyoc'ioo'ñê joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyetia'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'o ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luua' tsoom ee jeeⁿ jndye naⁿjndii jnda tuo naquii' ts'oom. ³¹ Ndo' tyola'ty'oondye naⁿjndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcu quii' jnda na cwicwa'. Naⁿjndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jnda na jlui' jndyetia ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcu'ñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luua' tuii, jlei'nomna, tyola'nei'na ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jnda. ³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'e'na' jom. Ndo' naⁿñeeⁿ, jeeⁿ tyuena. ³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ naⁿjndii, jla'nei'na ndaa nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. ³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Gadara, l'ana ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quii'ntaaⁿna, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. ³⁸ Juu ts'aⁿ na jnda jlui'

naⁿjndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na ññ'eⁿ ñ'eⁿñê, saa saⁿntjom Jesús na caljoo'ñê. ³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'lcwe' na waa wa', catseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jnda s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na neiiⁿna, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. ⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluiitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsaⁿñeeⁿ waⁿaⁿ. ⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macandā juu. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quii'ntaaⁿna m'aaⁿ cwii yuscu na jnda canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jnda seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Saa meiⁿcwiindye joona tîcandaa nntsein'maⁿ jom.

⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquioom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jnda seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'o Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiiya na jnda teil'ue juu najndeii na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jnda na ljeii yuscu'ñeeⁿ na xocandaa nncwenty'iuu'ñê, ñequio na cwiteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyenquioom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—'U jndaaya, nc'e na matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿndyo jo' na jnda n'maⁿ. Cja' na meiⁿncwii ñomtiuu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluiitquieñê wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jnda tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macandā na catseyu' ñ'eⁿndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ tînquiaaⁿ na nncjaaquiee' ñ'eⁿñê, macandâ Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee. ⁵² Cha'tso nn'aⁿ jndeiî cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Saa matso Jesús ndaana:

—Tantyeue'yo' ee tyooweeⁿeⁿ, cwe' watsom.

⁵³ Saa joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jnda tue' tsaⁿñeeⁿ. ⁵⁴ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o, seineiî jndeiî, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantya'.

⁵⁵ Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ. ⁵⁶ Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ tjawee' n'omna, saa Jesús sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 ¹ Quia jnda seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿñê, tquiaaⁿ na cala'xmaⁿ na najneiⁿ cha nndaâ nntjeiî'na naⁿjndiî, ndo' na nndaâ nla'n'maⁿ na nn'aⁿ wii. ² Jñoom joona na c'oonquiiana ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om ndo' na nla'n'maⁿ na nn'aⁿwii. ³ Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'ooml'eii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, mandâ liaa na cwee'yo'. ⁴ Meiⁿnquia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlui'yo' na nntsa'tsa'ti'yo'. ⁵ Meiⁿnquia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'ojndaâ na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo naⁿñeeⁿ na tîcato'ñoomna ñ'oom' Ty'o^oots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' tyola'n'maⁿ na nn'aⁿ wii.

Tileicatsei'nqⁿ Herodes cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jndiî Herodes, ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'maⁿ seiñ'eeⁿna' jom na tyolue nt'om nn'aⁿ na Juan jnda wando'nnda'.

⁸ Nt'om tyolue na Elías jnda teitquioo'ñennda'. Ndo' nt'om tyolue na jnda wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'o^oots'om.

⁹ Saa tso Herodes:

—Nncq sa'ntjoⁿ na catyjena xtyo' Juan. Quia jo' ¿ñeeⁿ luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantyja 'naaⁿ?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jnda na lcwee'nnda' nn'aⁿ na canchoo'we ts'iaaⁿ na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntyja jo jnda nndyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'aⁿ na ljo', ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Toñoom joona ndo' tyotseineiⁿ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. Ndo' sein'maaⁿ nn'aⁿ wii.

¹² Jnda na jaamaaⁿ, ty'entyjaa' nn'aⁿ na canchoo'wendye jom. Jluena:
—Cajñom' nn'aⁿ na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'aⁿ nmeiⁿ ndiocheⁿ na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaaⁿ tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saa matsoom ndaana:
—'O quia'yo' na nlcwa'na.
T'oq naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:
—Macanda ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'oqⁿyâ. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macandato xeⁿ tsaalajndaayâ nantquie na nlcwa' cha'tsondye naⁿm'aⁿ.

¹⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ na cwe' tomti naⁿnom, cha'na 'om meiⁿndyena. Quia jo' tsoom ndaa nn'aⁿ canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa naⁿm'aⁿ na cwindyuaandyena xjeⁿ ntmaaⁿ na wen'aaⁿ wen'aaⁿ nchoo' qui na cwii cwii tmaaⁿ.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandye cha'tsondye nn'aⁿ. ¹⁶ Jnda jo' toñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaaⁿñeeⁿ. Jlundaañê cañoom'luee, tqiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'ooots'om. Jnda chii tyjeeⁿ joona', tqiaaⁿ ndaa nn'aⁿ na t'maaⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ na cat'oom naⁿñeeⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiicheⁿna' na tîcandyue lcwa'na. Quia na jnda jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñeeⁿ m'aaⁿndyo Jesús cwii ntyja na matseineiⁿ nnom Ty'ooots'om. Mañ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyō?

¹⁹ Joona t'oqna nnoom:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'ooots'om tandyo xuee na jnda wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyō?

T'o Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyū' nquii Cristo na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'o^ots'om.

Matseicandii Jesús na nncueeⁿ'eⁿ

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' saⁿntjoomtyeeⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ ticaluena nnom na ljo'.

²² Matsoom:

—Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ tseixmaⁿya na jndye nawi' catjōⁿ. Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuee'na ja, saā xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xco.

²³ Jndañquia tsoom ndaa cha'tsondyena:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyjōōⁿ cantyja na mats'aa, meiiⁿ quio jo' cueeⁿ'eⁿ.

²⁴ Ee meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, tsaⁿ'ñeeⁿ nluin'maaⁿñê. Saā meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nluin'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñe.

²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeina' ts'aⁿ meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naaⁿ'aⁿ xeⁿ nntsuu añmaaⁿ'aⁿ ndo' matseityuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ²⁶ Ndo' meiⁿquia ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnaaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya 'naⁿya, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nc'ōōⁿya na jnaaⁿ'a tsaⁿ'ñeeⁿ quia ndyōōnnda'a na matseit'maaⁿñena' ja, ñequio na matseit'maaⁿñena' Tsotyā ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saā mayuu'cheⁿ, ndye'yo' nntsjōō, nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jndaā cha'na ñeeⁿ xueendyo na seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ, tjawaaⁿ cwii ta na nntseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'eⁿ Jacobo. ²⁹ Ndo' yochē na matseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om, seichuii'na' nnoom. Ndo' s'aana' na jeeⁿcheⁿ ndya' canchii' liaⁿ'aⁿ, jnda'jom maco'na' lui'. ³⁰ Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'. ³¹ Seixueeñena' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. ³² Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsaⁿtsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saā jndaā l'ana na tîcandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaana we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê. ³³ Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿ, cwii cwentaa' 'u, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saa ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. ³⁴ Yocheⁿ na matseineiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicata'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ. ³⁵ Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'ooots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matso:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'o^oya. Candye'yo' ñ'oom 'ñom.

³⁶ Jnda na teicheⁿ na seineiⁿ Ty'ooots'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'aⁿtina, meiⁿcwii ts'aⁿ tîcaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Cwiicheⁿ xuee quia na jnda tquiocuenta sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ joona. ³⁸ Naquii' tmaaⁿñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê. ³⁹ Luaa matjoom, mat'uii jndyetia jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda seity'uiiñê jom. ⁴⁰ Ndo' jnda seity'oondyo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyetia saa tîcandaⁿ l'ana.

⁴¹ T'o Jesús, matsoom:

—'O nn'aⁿ na tiñe'cala'yu'yo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿna' na c'o^oya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiquii ts'o^oya quiondyo'.

Jnda jo' tsoom nnom tsotye tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

⁴² Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saa seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jnda chii tquiaaⁿ juu nnom tsotye. ⁴³ Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'ooots'om.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seineiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. ⁴⁴ Tsoom:

—Quiandyo' na cjo ñ'oommeiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ ññequiaa ts'aⁿ cwentaa' luee nn'aⁿ.

⁴⁵ Saa joona tîcala'noⁿna ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'leena 'ñom chiuu ma'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ. ⁴⁷ Jnda na sei'nqⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm.

⁴⁸ Tsoom ndaana:

—Mei'nquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ, ndo' mei'nquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naⁿya

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'o Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyâ nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñê.

⁵⁰ Saa Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom nacjooya, maxjeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyo jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

⁵¹ Quia na jnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nnc'o'ñom Ty'ooots'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijndaa'ñê na wjaⁿ Jerusalén. ⁵² Ndo' jñomjñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e naⁿñeeⁿ na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ⁵³ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na nljoo'ñê tsjoomna ee jla'nqⁿna na Jerusalén wjaⁿ. ⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana na luaa', jluena:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayâ cha'na s'aa Elías? Nntaaⁿyâ na quioo chom na nnaⁿ cañoom'luee nacjoo naⁿm'aⁿ cha nntseicwjeena' joona.

⁵⁵ Saa jom taqueeⁿ, seitiaaⁿaⁿ joona, tsoom:

—'O ticala'nqⁿyo' ljo' cwii nnom cwilaxmaⁿyo'. ⁵⁶ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tîcandyōō na nncwjiia' na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyōō na nncwji'n'maaⁿndyō joona.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

Nn'aⁿ na ñe'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndy^o ñ'eⁿndyu' meiⁿyuucheⁿ na wja'.

⁵⁸ T'ō Jesús nnom, tsoom:

—Candye majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa majndaa' cantquiaayo',
saa ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, meiⁿ yuu na
nncwajndya, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñ'eⁿndy^o.

Saa tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaa' na wanaaⁿ na caty'iuindyaa tsoty^a, quia jo'
yuu' je', nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿl'. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja 'naⁿya,
la'xmaⁿna cha'cwijom l'oo. Joona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u
cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndaa cha'tso nn'aⁿ.

⁶¹ Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndy^o ñ'eⁿndyu', saa quiaa' ñ'om' na jocwa'jndyaa
nn'aⁿ w'aya na majo.

⁶² T'ō Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mato' na matseijomñe ñ'eⁿndy^o, aa
tixcwee' ts'om, ñenquii'cheⁿ ñjom ts'om cantyja na jnda 'ndii,
matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat'uii ts'oomsnda saa
mawaqueⁿxeⁿl', tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nncjaaquiee'ñe cantyja na
matsa'ntjom Ty'oots'om.

Majñom Jesús ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

10 ¹ Jnda teinom nmeiⁿl', tjeii'ñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ,
ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we
wendyena na c'oojndyena ticwii tsjoom ndo' ticwii joo yuu na quia
nncjaa nqueⁿ. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna' naⁿñeeⁿ
cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ,
meiⁿchjoo tijndye. Cwe' jo' cataⁿ'yo' nnom Ta Ty'oots'om na
cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nntei'jndeiⁿ 'o na nntjei'yuu'ndy^o
ñ'oom naya ndaa naⁿñeeⁿ.

³ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Catsa'yo'. Queⁿ'yo' cwenta, majñoⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na
wi'ndye. Matseijomna' 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo.

⁴ Tintsaañ'om'yo' 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom.
Ndo' nchii na nla'chjuundyo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ nato. ⁵ Meiⁿnquia

w'aa na nntsquie'yo', candu'jndyee'yo' ndaa nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ: “Quiaa Ty'oots'om na ya m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ ntyjee'yo'.” ⁶ Ndo' nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ xeⁿ cwila'xmaⁿ na cato'ñoom naya'ñeeⁿ, quia jo' caljona' quiondyena, saa xeⁿ na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoomna juuna', quia jo' calcwe'nnda'na' ñ'eⁿndyo'. ⁷ Ndo' w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Nchii cwe' cwii ndo' cwii w'aa nnc'om'yo'. Cwa'yo' ndo' cwe'yo' nantquie na nñe'quiana ndaa'yo'. Ee tsaⁿntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na co'ñoom na mawantjoom. ⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' ndo' nnto'ñoomna 'o, cwa'yo' meiⁿnquia nantquie na nñe'quiana ndaa'yo'. ⁹ Calan'maⁿ'yo' nn'aⁿwii na m'aⁿ jo' jo' ndo' candu'yo' ndaana: “O nn'aⁿ, juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om nn'aⁿ, matseindyoo'ñena' jo ndaa'yo'.” ¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' na tiñe'cala'ljo nn'aⁿ 'o, calui'yo' ts'om nataa ndo' candu'yo': ¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jndaa na niom tsjom'yo' na chuu' nc'aa'â. Nmeiⁿ cwil'aayâ na cwit'mooⁿya na 'o tiñe'cato'ñoom'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Saa cala'noⁿ'yo' juu na matsaⁿntjoom nn'aⁿ matseicandyoo'ñena' na m'aⁿ'yo'.”

¹² Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nndye'yo' nntsjo^o quia na nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nlco'wi'tina' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'la'canda

(Mt. 11:20-24)

¹³ 'Wi' nntjom'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'mooⁿya juu najndeii na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ t'mooⁿya ndaa' 'o, tyuaa' jla'candaⁿndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na tcwee'na liaa na taa ndo' tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ¹⁴ Cwe' jo', xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ñaa ndya' cwilatiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o, cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿ'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'oots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco'wi'na' nn'aⁿ.

¹⁶ 'Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiñe'quia'yo', mañ'oomya jo' mañeeⁿ. Saa 'ñeeⁿ na nts'o^o 'o, maja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'o^o. Ndo' 'ñeeⁿ na nts'o^o ja, nquii na jñom ja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'o^o.

Na lcwee' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹⁷ Quia na jnda tquienna' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we naⁿ'ñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluena:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje ndaayâ ñequio xue'.

¹⁸ Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiiya na jnda tyuii' najndeii na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñê cha'cwijom tioo chom tsuee. ¹⁹ Ja jnda tquiaya najnda'yo', cha

meiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljō, meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeii na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacjo'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ xocal'a nata' 'o. ²⁰ Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje na'jndii ndaa'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' nc'e na jnda teiljeii ncue'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'moqⁿ na neiiⁿeⁿ

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mañejuuti xjeⁿñeeⁿ, tioo na neiiⁿ Jesús nc'e Espíritu Santo. Tooⁿoⁿ na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindyⁿ na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ. Ndo' jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²² Jnda jo' seineiⁿnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'oots'om cha'tso nnom jnda tiom l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindyō Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ na nntsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, mañequia na nntsei'noⁿ.

²³ Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana na ñenquieena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaandaa ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya. ²⁴ Candye'yo' nntsjoo, jndye profetas ñequio reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaa ts'iaaⁿmeiⁿ na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na ndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañenquia, saa tîcanty'iaana meiⁿ tîcandyena.

Naya na s'aa ts'aⁿ samaritano

²⁵ Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaaⁿ na tseixmaⁿya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

²⁶ T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'noⁿ na matsei'naⁿ juuna'?

²⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': "C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'."

Ndo' mati matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'."

²⁸ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicanda' nmeiⁿ, quia jo' nnda' na nncwando'.

²⁹ Saa tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿ'aⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaya?

³⁰ T'o Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioondye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿ'aⁿ, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na majaaweeⁿ'eⁿ. ³¹ Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tqiee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm. ³² Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjanquiaañê chii teinoom'm. ³³ Saa cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿ'aⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom. ³⁴ Tjantjyaaⁿ'aⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tqiee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu. ³⁵ Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿ'eⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tqiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: "Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlcaⁿtina' s'om, quia nndyolcwā'a, ntseicandaa'ndyo." ³⁶ Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom: "¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioondye naⁿcanty'ue nacjoo'?"

³⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiiñe x'iaaⁿ'aⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸ Tjatjati Jesús ñequio nn'aⁿ na cwi'oo ñ'eⁿñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo joona waa'. ³⁹ M'aaⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiⁿ. ⁴⁰ Saa Marta, tileicalui'ñê na jeeⁿ matsein'oom'ñê. Tjantjyaaⁿ'aⁿ Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñenco ma'ndii nomtyjo na catsei'n'ooⁿ'ndyo? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

⁴¹ T'o Jesús, tsoom nnom:

—'U leii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿ'na' 'u na jndye ñ'omtiu m'aaⁿ.

⁴² Saa ñecwii waa na macaⁿ'na', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii

na yati cwentaaⁿaⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaaⁿ juuna'.

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿya nnom Ty'ooots'om

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹ Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Quia na jnda jnda seineiⁿ, cwiindye joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'moⁿ ndaayâ chiuu nlanaaⁿyâ nnom Ty'ooots'om, cha'xjeⁿ na t'moⁿ Juan ndaa nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

² Tsoom ndaana:

—Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om, candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿ cañoom'luee

ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

Candyo cantyja na matsa'ntjom' naquii' n'ooⁿyâ.

Caluii cantyja na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na cwiluii cañoom'luee.

³ Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

⁴ Ndo' catseit'maⁿ ts'om' jâ jnaaⁿyâ,

ee mati cwila't'maⁿ n'ooⁿyâ cha'tso nn'aⁿ na cwila'tjoondye ndaayâ.

Cateijndei' na tincjaachuñena' jâ na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ l'o juu natia.

⁵ Mati tsoom ndaana:

—Cal'uuya xeⁿ cwiindyo' 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'aⁿ, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na nntsu' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee taⁿ tyoo' ja. ⁶ Ee je'ndyo tyjee' cwii ts'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿñe w'aya na cwe' mawinomyaaⁿ, tquia quia wjaatyeeⁿcheⁿ. Ndo' ja tjaa'na' ljo' ya na nlcwaaⁿaⁿ.” ⁷ Quia jo' naquii' w'aacheⁿ nnc'ooⁿ, nntsoom: “Jeeⁿ sa 'u, tañe'quicantyja, ee jnda seicu'tyaⁿ 'ndyoots'a, ndo' jnda mawaya cjoo' jnduu. Mati ntseindaaya jnda jdana. Jo' chii xondaa na nnteijndei na macoⁿ.” ⁸ Candye'yo' nntsjo, meiiⁿ na ts'aⁿ na ya ñ'oom 'u ñ'eⁿñe, xoquintyjaⁿ na nnteijneiⁿ 'u. Cwe' ee na jndei' 'ndyo', jo' na nnquicantyjatoom na ñnequiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'u. ⁹ Jo' chii ja matsjo ndaa'yo': Cataⁿyo' nnom Ty'ooots'om quia jo' ñnequiaaⁿ. Cjoo'ya n'om'yo' na cal'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na ca'maⁿyo' ndo' nnaaⁿ cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ¹⁰ Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na waa na macaⁿ nnom Ty'ooots'om, maxjeⁿ nlo'ñom. Ndo' ts'aⁿ na mal'ue, maxjeⁿ nljeii. Ndo' ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nnaaⁿ jo nnom.

¹¹ Aa ndya' m'aaⁿ cwiindyo' 'o xeⁿ nlcaⁿ jnda' tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjo' ñnequiaa'yu' nnoom? Oo xeⁿ nlcaaⁿ catscaa njom', ¿aa catsuu ñnequiaa' nnoom? ¹² Oo xeⁿ nlcaaⁿ tsei'caxti njom', ¿aa ñnequiaa'yu'

catsjo nnoom? ¹³ Jo' chii xeⁿ na 'o na tia nn'aⁿndyo' nquiu'yo' na ñequia'yo' 'naⁿ na ya ndaa nda'yo', majndeiticheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ na cwitaⁿ juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Tjei' Jesús tsaⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ. Jnda na jlui' tsaⁿjndii, quia jo' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, ya seineiiⁿ. Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om nn'aⁿ. ¹⁵ Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ cwe' nc'e na matseixmaaⁿ najndeii tsaⁿjndiitquiee Beelzebú.

¹⁶ Ndo' nt'omcheⁿ cwe' na ñe'cal'a xjeⁿ jom, tyotaⁿ cwii 'naaⁿ cha ca'moⁿna' na cañoom'luee cwinaⁿ najneiⁿ. ¹⁷ Saa jom na mantyjeeⁿ ñ'omtiuu 'naaⁿna, tsoom ndaana:

—Xeⁿ cwitoⁿndye nn'aⁿ ndyuua yuu na matsaⁿntjom cwii gobiernom, maxjeⁿ nntyuii' cantya na matsaⁿntjoom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa, xeⁿ titjoom' cwi'maⁿ, maxjeⁿ cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. ¹⁸ Mati Satanás xeⁿ matoⁿñe cheⁿnqueⁿ, quia jo' 'chiiuu nnts'aayuuna' na nljotyeⁿ cantya na matsaⁿntjoom? Luaa' matsjooya ee 'o cwindu'yo' na ja macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ nc'e Beelzebú. ¹⁹ Ee xeⁿ mayuu' na ja macwjii'a naⁿjndii ñequio najndeii na matseixmaⁿ Beelzebú, quia jo' mati ncl'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantya na cwil'a joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁰ Ee xeⁿ ja ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ty'ooots'om macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, ma'moⁿna' na juu na matsaⁿntjom Ty'ooots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²¹ 'Manquiu'yo' ts'aⁿ na maleichuu l'o ts'iaaⁿ cwentaa' tia', waa najneiⁿ. Jo' na ya mach'eeⁿ cwenta waⁿaⁿ. Ndo' tjaa'naⁿ ljo' nntjoom 'naaⁿaⁿ na niom. ²² Saa quia nncwjee'cañoom cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiti, nchiiti jom, quia jo' taxocana'jneiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'o ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantya 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matseilcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'ueeⁿ yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na tîcaljeii' jo', seitioom: “Jonlcwaⁿnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a.” ²⁵ Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiiⁿ na jnda taa ndo' jnda

teijndaa'ya. ²⁶ Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyeti, nchiiti jom. Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomti ntjoom na jnda we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷ Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:

—Matio'naaⁿñe Ty'ooots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' 'u.

²⁸ Saa jom t'ooⁿ nnom, tsoom:

—Mat'maⁿti matio'naaⁿñê nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'canda joona'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jnda tjawijndyeti nn'aⁿ na cañoom' Jesús, tooⁿoⁿ na matsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na xocandaa nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macanda nluii 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰ Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maaⁿñê ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ xuee jnda ndyee na tioyo' jom. Maluaa' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixmaⁿya 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'ooots'om nn'aⁿ, nncwando'nnda' yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuua jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñnequiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndo'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoo m'aaⁿya je' na t'maⁿti cwiluiindyō, nchiiti Salomón, saa tiñecandye'yo' ñ'oom na mañequia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'ooots'om nn'aⁿ na jnda tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandiñ'eeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'oowjee. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'ooots'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyā, nchiiti Jonás, saa nchaa' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom lámpara

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' castom. Maxjeⁿ nntseintyjaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnnom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwentaa' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaaⁿñe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwentā na

juu na cwiluiĩne naxuee cantyja 'naⁿ, tintseicwaqueⁿna' jo' najaaⁿñe.
³⁶ Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii'
 najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na
 matseixueeñe chom ndaa nn'aⁿ.

Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ,
 nlcwaaⁿaⁿ waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo'
 ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa. ³⁸ Juu fariseoⁿñeeⁿ, jeeⁿ
 ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoocheⁿ na
 nlcwaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ costumbre cwil'a joona. ³⁹ Tso Ta Jesús nnom:
 —'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saa
 n'omna' ndicwaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee
 too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiuu chiuu nndaa nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ
 natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰ Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'ooots'om
 seijndaa'ñê nacjoo' ts'aⁿ, mati seijndaa'ñê naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹ Cal'a'yo'
 naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluiindyoy' naquii' n'om'yo'.

⁴² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na
 cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'ooots'om hasta meiiⁿ cwe' ñequio
 tscojñom ts'oomjndya ñequio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom
 tso na cwicwa'yo', saa tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na
 maty'iomyana' ñequio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo'
 Ty'ooots'om. Nmeiⁿ macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titsaawi'ntyje'yo' na
 cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'ooots'om.

⁴³ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuundaa'yo' ntsula na
 cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na
 cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa
 nn'aⁿ.

⁴⁴ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio
 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha queⁿ
 nn'aⁿ cwentaa. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuuñena' na meiⁿchjoo
 ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jnda tsu.
 Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saa ticaliuna na ndei'luaa jo'."

⁴⁵ T'o cwiindyey naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tso nnoom:
 —Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu' luaa', mati matseijnaaⁿna' jâ.

⁴⁶ Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o na
 cwila'jnda'yo' na cala'canda nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndei'na' cha'cwijom
 na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saa ncjo'yo', nchaa' l'uu nntii' luee'yo'.

⁴⁷ 'Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na
 tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ
 cwila't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia

ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

⁴⁹ 'Jo' chii cantyja na jndo' ts'om Ty'ooots'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ njño^oya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye joona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona." ⁵⁰ Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'ooots'om na chojnaⁿ na nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jna'cheⁿ tsjoomnancue. ⁵¹ Wjaac'oomna' na tío nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandá na tío nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjo^o, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

⁵² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee jnda jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatseijndo'na' n'om nn'aⁿ. Mancjo'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'noⁿ'yo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'aⁿ na queeⁿ n'om na ñecala'noⁿ'na juuna'.

⁵³ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaana, quia jo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, to'na na t'maⁿ tyola'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. To'na na tyola'líoo'na jom na jndye ñ'oom tyota'x'eena nnoom. ⁵⁴ Tyoqueⁿ na cwenta xeⁿ nntsoom cwii ñ'oom na ñnequiaana' na nt'uiina' jom.

Ma'moⁿ Jesús na tinc'o^oya na we waa cwilatiuuya

12 ¹ Yocheⁿ na luaa', jndye meiⁿ nn'aⁿ tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyeeⁿ m'aⁿna. Tooⁿ'oⁿ na tyotseineiⁿñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'moⁿ'yo' fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ wjaanty'eena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsqueeⁿ tyoo'. ² Tjaa'naⁿ cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocano^o ndo' tjaa'naⁿ mei'cwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'aⁿ. ³ Cwe' nc'e jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaaⁿñe, maxjeⁿ nleitquioo' ñ'oom'ñeeⁿ yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jnda jlanei'yo' na ñemaaⁿ ñemaaⁿ naquii' l'aa na ta', maxjeⁿ nleic'uaana' ch'eⁿ.

'Ñeeⁿ juu laxmaaⁿ na c'o^o na nquiaaya

(Mt. 10:28-31)

⁴ 'O nn'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿndyo', nndye'yo' nntsjo^o, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ ee tjaa ljo' cwii ndaa nl'atina ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ja m'moⁿ'yo' ñeeⁿ na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'ooots'om. Ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jnda tjeii'eⁿ na cwitando'yo'. Mayuu' matsjo^o ndaa'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u čaa nchii ñewe tsjo'ñjeeⁿ cwileil'uandyeyo'? Saa meiⁿ na ljo', mei'cwiindye jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'ooots'om.

⁷ Majndeiticheⁿ 'o. Hasta ticwii cwii soonqueⁿ'yo', jndaⁿ tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesucristo

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaaⁿ nn'aⁿ, mati ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwji'yuu'ndyo na mawajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ ángeles cwentaa' Ty'o^ots'om. ⁹ Saa juu ts'aⁿ na macwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaaⁿ nn'aⁿ, mati ja nntsjo^o na ticwajnaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ ángeles cwentaa' Ty'o^ots'om.

¹⁰ 'Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matso cwii ñ'omntjeiⁿ nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, Ty'o^ots'om ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Saa ts'aⁿ na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om juu.

¹¹ 'Quia na nnc'oocho nn'aⁿ 'o jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ, xjeⁿñeeⁿ tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaaⁿ ñ'oom nla'l'cwe'yo' ¹² ee xjeⁿñeeⁿ nquii Espíritu Santo m'mooⁿ ndaaⁿ'yo' cwaaⁿ ñ'oom nndu'yo'.

Maquiu'nn'aⁿna' ts'aⁿ na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xio^o na catooⁿ'oⁿ 'naⁿ na 'ndii tsotyaaⁿya, nlo'ñ^oya na tseixmaⁿna' cwentaya.

¹⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—'U re, ja nchii cwiluiindy^o na cu'xaⁿya ñ'oom 'naⁿ'yo' oo na catooⁿ'a 'naⁿ'yo'.

¹⁵ Jnda jo' tsoom ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeiⁿ quich'eena'. Queⁿndyo' cwentaa na tilaqueeⁿ n'om'yo' 'naⁿ. Ee na wando' ts'aⁿ nchii manaⁿna' cwe' na jndye 'naaⁿ'aⁿ niom.

¹⁶ Quia jo' mati seineiⁿ cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ya tyuaaⁿ'aⁿ ndo' jeeⁿ ya tyowe' ntjoom'm.

¹⁷ Tyotseitoom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'naⁿ yuu ya nntseiwaya 'naⁿ na tue'.” ¹⁸ Seineiⁿ cheⁿnqueⁿ, tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseityuii'a nda' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omcheⁿ na nt'maⁿti. Jo' jo' nntseiwā cha'tso na tue' ñequio nt'omcheⁿ 'naⁿya. ¹⁹ Ndo' nntsjo^ocheⁿnc^o no^o: Je' je' yuu'a, jndye 'naⁿya jnda seiwā na nleijndeina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'o^o na neiⁿnco ts'o^o.” ²⁰ Saa tso Ty'o^ots'om nnoom: “Ntjeiⁿndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'naⁿ na jnda

seiwe', ¿ñeeⁿ nljona' l'o?" ²¹ Maluua' nntjom ts'aⁿ na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naaⁿ'. Saa jo nnom Ty'ooots'om tseixmaⁿ na jñeeⁿñe.

Mach'ee Ty'ooots'om cwenta ntseinaaⁿ

(Mt. 6:25-34)

²² Ndo' tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cwe' jo' na matsjoo ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naⁿ na maca'na' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na cwicwa'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Queⁿyo' cwenta candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ nda' 'naa'yo' tjaa'naⁿ saa Ty'ooots'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿Ñeeⁿ cwii 'o ndaa nnts'aa na nleitcoñeti meiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseituu? ²⁶ Quia jo' xeⁿ xondaa nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi' luaa', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatuu'yo' cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na majndeiticheⁿ jo' xondaa nl'a'yo'.

²⁷ 'Queⁿyo' cwenta chiuu waa na neiⁿncoo' ljaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluii liaana'. Saa ndye'yo' nntsjo, meiⁿ nquii rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantyja na tyañê ticue'ntyjo na neiⁿncoo' liaⁿaⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa' canchii'ñeeⁿ. ²⁸ Xeⁿ luaa' waa na mach'ee Ty'ooots'om, na neiⁿncoo' ljaa' tsojndaa, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁹ Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ'. ³⁰ Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saa nquii Tsotye'yo', mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ'. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'naⁿmeiⁿ'.

Naya 'naaⁿ ts'aⁿ na waa cañoom'luee

(Mt. 6:19-21)

³² 'O nn'aⁿ tmaaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotye'yo' na nlaxmaⁿyo' cantyja na matsa'ntjoom. ³³ Canda'yo' 'naⁿyo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ. Xeⁿ luaa' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo' 'naⁿyo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaa nncjaaquiee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaa'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿyo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'eendyo

³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ. Tsoom:

—C'om'c'eendyo' na cwime'i'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿna. ³⁶ Cwime'i'ndoo'na patrom 'naaⁿna na nncwjee'ⁿeⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ 'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaaⁿndyena. ³⁷ Matseineiⁿñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeiⁿ na ya cwenta cwil'ana. Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', nntseijndaa'ñê na nntseĩ'oom'ñê ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na nndi'ntjoom ndaana. ³⁸ Maxjeⁿ matio'naaⁿñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiⁿ na m'aⁿc'eendyena, meiⁿ aa nncwjee'ⁿeⁿ xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'noⁿ'yo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ nncwjee' tsaⁿcach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñê ndo' tixonquiaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'om'c'eendyo', ee ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿñeeⁿ nncwja'caño^o.

Moso na matseicanda ñequio moso na ticatseicanda

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaa já matsei'neiⁿ ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu jo' matseituu' na cwiluiiñe moso tquiee na cjee matseinoⁿ ndo' na matseicanda? Tsaⁿñeeⁿ nnty'iom patrom ts'iaaⁿ na cando' tsaⁿñeeⁿ ntyje mosoñe na ñequiaa nantquie na nlcwa' naⁿñeeⁿ quia cwiwee' xjeⁿ. ⁴³ Mañequiaana' na neiⁿ moso'ñeeⁿ quia na nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ na nljeiⁿ na ya mach'eeⁿ. ⁴⁴ Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', l'o juu ñequiaa patrom cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom na cateix'ee joona'. ⁴⁵ Saa xeⁿ mosotquiee'ñeeⁿ nntseitioom: “Tjoocheⁿ na nncwjee' patrom 'naⁿya.” Ndo' jo' na nntooⁿoⁿ na nncwjaaⁿaⁿ cha'tso ntyjemosoñê, naⁿnom ndo' naⁿlcu. Nlcwa'jndoo'ñê, nnc'om ndo' ññeⁿ.

⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'eⁿ ndo' na taqueⁿtoom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jnda jo' nncju'na' jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na ticala'yu' ñ'eⁿ Ty'ooots'om.

⁴⁷ 'Ee moso'ñeeⁿ mantyjeeⁿ ljo' l'ue ts'om patrom 'naaⁿaⁿ na cats'aaⁿ saa tîcatseijndaa'ñê, meiⁿ tîcatseicanaaⁿ yuu na l'ue ts'om tsaⁿñeeⁿ, jo' chii jeeⁿ jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Saa moso na seitjooñe cwe' ticatsei'noⁿ ljo' nnts'aa, meiⁿ na nnchuu' saa tijndye. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ ts'iaaⁿ maco'ñom, jndye nlcaⁿna' na cats'aaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na t'maⁿ xuujnda ty'iom ts'aⁿ juu, majndyeti nnom ññequiaaⁿ cwenta.

Matōⁿ'na' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyo chom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndei'na' na catjoⁿ'ya, na nnc'ioya. Ndo' jeeⁿ matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nntseicandaa'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na caljoyaandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa nntoⁿ'ndyena, ndyeendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'omna nacjoo ndyee. ⁵³ Maxjeⁿ nntoⁿ'ndye nn'aⁿ. Tsotye ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' ti'jnaaⁿ, ndo' ti'jnaaⁿ wjaⁿ nacjoom'm. Tsondyee ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' nomjnaaⁿ ndo' nomjnaaⁿ wjaⁿ nacjoom'm. Ndo' wjaⁿ nacjoo' nomntsaaⁿ'aⁿ ndo' nomntsaaⁿ'aⁿ wjaⁿ nacjoom'm.

'Naaⁿ na ma'moⁿ'na' cantyja na macwiluii

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quiom', mantyja quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'.

⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': “Je' nleijmeiⁿ”, ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ 'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ cwilacandaa'ndyo' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndō' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Saa' ichiuu na tileicala'noⁿ'yo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿ'yo' je'?

Caljoya n'ooⁿ'ya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—¿Chiuu na ticatjei'yo' cwentā yuu waa na maty'iomyana'? ⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yocheⁿ na ñjomndyo' nato na tsa'yo' na nntjomndyo' wats'iaaⁿ, queⁿndyu' na cwaⁿ'ya' jom, cha tints'aana' na nleñ'oomtscoo'ñê 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ñnequiaaⁿ cwentā 'u luee sondaro. Ndo' joona nntuee'na' 'u w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjoō, taxocalui' jo' jo' hasta na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

13 ¹ Maxjeⁿ'ñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na saⁿ'ntjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—¿Aa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuuaⁿñeeⁿ? ³ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿchjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundyoy' cha'xjeⁿ na tsuundyeyoona. ⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tja quia na tioo w'aandyeyoona nndyoo' peila Siloé, ¿aa cwilatuu'yo' na naⁿñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjoondyena, nchiiti cha'tsondyeyoona na tyom'aⁿ Jerusalén? ⁵ Nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿchjoo nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' maluaa' nntsuundyoy' cha'xjeⁿ na tsuundyeyoona.

Ts'oom higuera na tjaa'naⁿ t̃a coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na ma'moⁿna' na macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ t̃aⁿ ts'oomñeeⁿ saa tjaa ljo' ljeiiⁿ. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: “Canty'ia', ts'oom higuera waañe, jnd̃a ndyee chu na mandyoo^ocal'uaⁿ t̃aⁿna' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseityeeⁿñena' nomtyuaa.” ⁸ Saa t'̃o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' chu waa hasta na jnd̃a ñ̃aaⁿ ndiocheⁿ x'eena' ndo' nntiooⁿ ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' t̃a, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'.”

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

¹⁰ Cwii xuee na cwita'jndyeyoona nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. ¹¹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnd̃a quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjo tyojaacaⁿ ndo' meiⁿchjoo tileicwintyjeeⁿeⁿ nayuu. ¹² Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—'U nomxjo^o, je' jnd̃a jndyaandyu' tycu na wi'.

¹³ Quia jo' tioom l'ooⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁴ Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'omñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeyoona. Tsoom nd̃aⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿyo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

¹⁵ Ndo' t'̃o Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacand̃aⁿndyo', ¿aa meiⁿcwindyo' 'o tiquila'canaⁿyo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿyo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya? ¹⁶ Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnd̃a quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticaty'iomna' na nndyaañe nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiiⁿ ñ'oommeiⁿ, tioo na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiiⁿ na nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿ'a cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ' ts'oom mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om, ðljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿ'na'? ¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ' ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjo na teit'maⁿ'na' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿ'a cantyja 'naaⁿ ndaaljo'

(Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿ'aⁿ ndaana:

—ðljo' cwiicheⁿ na nntseijooⁿ'a juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om?

²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xjeⁿ jnda tyoo'. Ndo' seicandeii'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén.

²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ðaa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndye?

²⁴ T'ooⁿ, matsoom ndaana:

—'Ndyoots'a cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om, cantuuna'.

Calajnda'yo' na ntsaaquie'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xocandaa nl'ana. ²⁵ Ee quia na jnda teicantyja nquii ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nnto'yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu'yo': “Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaquiiaa'â.” Saa jom nnc'ooⁿ nndyue'yo', nntsoom: “Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o.” ²⁶ Quia jo' nnto'yo' na nndu'yo' nnoom: “Jâ tsuu, tyocwaa'â ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ' ndaayâ xcwe naquii' tsjoomyâ.” ²⁷ Saa jom nnc'ooⁿ, nntsoom: “Jnda tsjoo ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindyoyoy' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia.” ²⁸ Jo' jo' nnc'om'yo' na nlaxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maquiina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'eeⁿ cha'tso profetas, na m'aⁿna yuu na matsa'ntjoom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'eⁿ. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'aⁿ na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiiⁿ naⁿ'ñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' meiⁿ'sa yuu na matsa'ntjom Ty'ooots'om na nlcwa'na. ³⁰ Queⁿ'yo' cwenta, m'aⁿ nn'aⁿ je'

na cwilatiuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndanquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tqwie'cañom nt'om nn'aⁿ fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñjaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: “Queⁿ cwenta, ja manncwjii'tyaya naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' nntsein'maⁿtyaya nn'aⁿwii 'io cha luaa'. Ndo' tajndye cwii tjoo na nntseicandaaⁿndyo ts'iaaⁿ na jndyooya.” ³³ Saa jndei'na' na je', 'io ndo' cha jojotyā cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ 'O nn'aⁿ Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'aⁿ na majñooⁿya na m'aaⁿ. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿya ntseinda' cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'u cwaaⁿ tquiaandyu'. ³⁵ Queⁿyo' cwenta, Ty'oots'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'naⁿyo'.

Quia jo' seineiⁿ ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoⁿ na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na ndu'yo': “Matio'naaⁿñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oots'om.”

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ndii' tcoo'

14 ¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjatseijomñe Jesús waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, na nlcwaaⁿaⁿ jo' jo'. Ndo' ñeeⁿ nn'aⁿ fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'aⁿ na wii' jo nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'eeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, tsoom:

—¿Aa maty'iomyana' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ tsaⁿwii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' toñoom ts'aⁿwii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:

—Ya xeⁿ na wja'to' wa'.

⁵ Jnda jo' tsoom ndaa fariseos'ñeeⁿ:

—¿Aa m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na xocatseicjeeñe na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

⁶ Saa ticat'oona 'ñom.

Nn'aⁿ na 'oo yuu na macoco ts'aⁿ

⁷ Ndo' naⁿñeeⁿ na tqueeⁿ ts'aⁿ fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqueⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsulā nacañoom'ticheⁿ nacañoom' meiⁿsa. Jo' chii seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

—Quia na maqueeⁿ ts'aⁿ 'u na catseijomndyu' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sulā nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tqueeⁿñê 'o, nncjaantyjaaⁿaⁿ 'u, nntsoom njom': “U quiaa' na tsaⁿm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyēⁿ.” Quia jo' nlui'jnaaⁿndyu' na nncja'cajmaⁿ sulā na macandā. ¹⁰ Jo' chii, quia na maqueeⁿñê ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sulā na we'yandyo, cha quia na nncjaantyjaa' ts'aⁿ na tqueeⁿñê 'u, nntsoom njom': “U x'iaya, cwinoom' nacañoomcheⁿ.” Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyu'. ¹¹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquio Ty'oōts'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oōts'om tsaⁿñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñê jom:

—Quia na maqueⁿ nn'aⁿ na cala'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jndā teitquioō', meiⁿ naⁿtya na m'aⁿ ndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a joona, cha nnjoom cha'xeⁿ na sa' 'u? ¹³ Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ na luaa' nntsa'. Ee joona xocandaa nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saa 'u nnco'ñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyeena nacañoom' meiⁿsa, quia na jndii na luaa', tso nnom Jesús:

—Ñnequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oōts'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndye yuu na matsa'ntjom Ty'oōts'om. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñê jndye nn'aⁿ. ¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndaa nn'aⁿ na maqueeⁿñê: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jndā maya waa.” ¹⁸ Saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jndā seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjocandoo'a juuna'.” ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: “Ja jndā seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a

ts'iaaⁿ ndo' je' jōcanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja.”²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: “Cwe' xcondyo na tmaⁿ'co, jo' na xocandaa nncjo.”²¹ Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿ'aⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ'. Ndo' seiloo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: “Catseityua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.”²² Jnda chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: “Ta, jnda tuii cha'xjeⁿ na sa'ntjom' saa ndicwaⁿ wanaaⁿti.”²³ Quia jo' tso patrom nnoom: “Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na ñequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya.”²⁴ Je' nndye'yo' nntsjoo na meiⁿcwiindyee nn'aⁿ na tquaaⁿ'ndyojndyaa xocaljeii chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandoo'a.”

Jeeⁿ jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

²⁵ T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndaana:
²⁶ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ndyo ñ'eⁿndyo xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquoom ñequio ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo.²⁷ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoya ts'oom nawi' na matjoom cantyja 'naⁿya meiⁿ cueeⁿ'eⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo.²⁸ Xeⁿ cwiindyoy' 'o ñ'e'cats'aa w'aandye, ¿aa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuuya chiuuxjeⁿ nlcaⁿ'na' cha ntyjii aa nleijndei cwanti na maleiñ'oom hasta na ndaa' w'aa'ñeeⁿ?²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿ'tsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿ'na jom.
³⁰ Nluena: “Tsaⁿm'aaⁿ toⁿ'oⁿ cwii ts'iaaⁿ saa cwe' ts'iaaⁿ taⁿ'. Tâtseicandaa'ñê.”³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿ'na' na nncjaacatjomñê cwiicheⁿ rey na ndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuuyaaⁿ, aa ndaa nnts'aaⁿ?³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿ'aⁿ na tixocandaa nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nntseity'ooñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿ'ñeeⁿ.³³ Jo' chii meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na tica'ndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaa nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jnda jlui' na chjeⁿ'na'

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saa xeⁿ nlui' na chjeⁿ'na', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ'nda'na'?³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiityeⁿ'quiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿ'yo'

cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuüne

(Mt. 18:10-14)

15 ¹ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'ooots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na nndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'ooots'om ndo' macwaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyena.

³ Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

⁴ —Xeⁿ cwiindyo' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii jooyo', áaa nchii n'ndiiyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuüne hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁵ Xeⁿ jnda ljeiiⁿ catsmaⁿñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiiⁿeⁿ. ⁶ Ndo' quia na nncueⁿeⁿ waⁿaⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ. Nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiiⁿya, ee catsmaⁿ tsmāaⁿa na tsuüne jnda ljeinnda'a juuyo'.” ⁷ Luaa nntsjoo nndye'yo', maluaa' na t'maⁿti neiiⁿ Ty'ooots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿna' na nlcwe' ts'om.

Tsjo'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ 'Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii joona' naquii' w'aa, áaa nchii nntseicanaaⁿñe chom, ndo' ya ya nlcaañe, tcuutcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁹ Ndo' xeⁿ jnda ljeiiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ ndo' nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiiⁿya, ee jnda ljeiya tsjo'ñjeeⁿ na tsuu.” ¹⁰ Luaa nntsjoo nndye'yo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiⁿndye ángeles cwentaa' Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿnom. ¹² Juu tsaⁿchee tsoom nnom tsotyeeⁿ: “Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿya na nnco'ñoⁿ.” Quia jo' toⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tqiaaⁿ nnoom.

¹³ Tyoowijndye xuee na tuui na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿaⁿ, tjaaⁿ tqiaa

cwiicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicooⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ cwe' luaa'. ¹⁴ Jnda na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaa'ñeeⁿ. Jnaⁿ'na' na tco'wi'na' jom na tjaa'naⁿ ljo' cwii ya nleil'uee'ñê. ¹⁵ Quia jo' tjaaⁿ, tjaquiee'toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ' cwii ts'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Jñom tsaⁿ'ñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jndaa. ¹⁶ Jeeⁿ ñe'cwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jndaa na cwicwa' calcu. Saa meiⁿ'cwii tjaa 'ñeeⁿ tquiaa ljo' nlcwaaⁿ'aⁿ. ¹⁷ Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitoom: “Jndye moso m'aⁿ waa' tsotyā, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿ'ya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a. ¹⁸ Je' yuu' nluii'a ljoo, nncjolcwa'nnda'a m'aaⁿ tsotyāya, ndo' nntsjoō nnoom: Ta, jnda seitjoondyo nnom Ty'ooots'om ndo' njom' 'u. ¹⁹ Tacatseixmaⁿ'ya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja.” ²⁰ Quia jo' mana tjalcweeⁿ'eⁿ na m'aaⁿ tsotypeeⁿ.

'Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotypeeⁿ jom. Tioo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eⁿ'ñê. Jleinom, tjacatjomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿ'aⁿ. ²¹ Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: “Ta, jnda seitjoondyo nnom Ty'ooots'om ndo' njom' 'u. Tacatseixmaⁿ'ya na nntsu' na jnda' ja.” ²² Jnda tquiena na waa w'aa, tso tsotypeeⁿ ndaa mosoo': “Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'oōⁿ cala'ñjom'yo' lcoom jom. ²³ Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo chjoo na t'meii'ñê. Calacue'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee. ²⁴ Ee ti'jndaaya luaa, cha'cwijom jnda tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, tsuunê ndo' teijndaa'ñennaaⁿ'aⁿ.” Quia jo' to'na na tyola't'maaⁿ'ndyena.

²⁵ 'Saa jnaaⁿ tsaⁿ'tquiee, tic'oomñe, jndaa tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitjo' ndo' cam'aaⁿ jnoom. ²⁶ Tcwaaⁿ cwii mosoona, tax'eeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii. ²⁷ T'o tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom: “Ti'ty'iu' jnda tyjeeⁿ'eⁿ jo' na seicuee' tsotype' quioo'jndyo chjoo na t'meii'ñê ee ya tyjeeⁿ'eⁿ, tiweeⁿ'eⁿ.” ²⁸ Saa tsaⁿ'ñeeⁿ seiw'eeⁿ, meiⁿ quii' w'aa ti'cjaaqueⁿ'eⁿ. Jo' chii jlui' tsotypeeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaqueⁿ'eⁿ. ²⁹ Saa jom t'oōⁿ nnom tsotypeeⁿ, tsoom: “Queⁿ cwentā, teijndye ndyu mandi'ntjoⁿ'ya njom' meiⁿ tyootseiquie' ts'oōⁿ'ya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meiⁿ'cwii ndii' tyooñequiaa' meiⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua'a na nnc'oōⁿ'ya na neiⁿ'ya ñequio nc'iaya. ³⁰ Saa je' na tyjee' ti'jnda' luaa' na tjatseicooⁿ 'naⁿ' ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo chjoo na t'meii'ñê jnda seicue' cwentaaⁿ'aⁿ.” ³¹ Ndo' t'o tsotypeeⁿ nnoom, tso: “'U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ' ñ'eⁿndyo ndo' cha'tso 'naⁿ'ya 'u 'naⁿ'. ³² Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'oōⁿ'ya na neiiⁿ'ya ee ti'ty'iu' luaa' cha'cwijom jnda tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, jnda tsuunê saa teijndaa'ñennaaⁿ'aⁿ.”

Mosotquiee na seitjoõñe

16 ¹ Mati seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ. ² Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.” ³ Quia jo' seitiuu mosotquiee naquii' ts'oom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿeⁿ ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jndaa ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaa nn'aⁿ nlcaaⁿa ljo' na macaⁿna' ja. ⁴ Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja l'aana xeⁿ jnda 'ndiina' ja na mosotquiee.” ⁵ Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?” ⁶ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na teiljeii cwanti chujnaⁿ. Queⁿndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñe'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.” ⁷ Jnda jo' tax'eeⁿ nnom cwiicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.” ⁸ Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' ts'oom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

⁹ 'Candyeyo' ntsjoo, cwil'uee'ndyo' 'naⁿyo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'aⁿ na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'naⁿyo' jo', m'aⁿ 'ñeeⁿ nnto'ñoom 'o jo nandye cañoom'luee.

¹⁰ 'Ts'aⁿ na ya matseicandā ñ'oom na tit'maⁿ, mati ntseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. Ndo' ts'aⁿ na titseicandā meiiⁿ ñ'oom na ti't'maⁿ tseixmaⁿna', majndeiticheⁿ ti'xotseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ 'o ticalacandā'yo' ñequio 'naⁿyo' na waa tsjoomnancuejnaⁿwaa, tjaa 'ñeeⁿ juu ñnequiaa na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na mayuu'cheⁿ na jnda matseixmaⁿ. ¹² Ndo' xeⁿ 'o tis'a cwenta cwil'a'yo' ñequio 'naⁿ na nchii 'naⁿyo' joona', meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na ñnequiaa naya luee'yo' na nla'xmaⁿna' cwenta'yo'.

¹³ 'Tjaa'naⁿ moso na ndaa nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii, saa cwiicheⁿ nntseijnaaⁿaⁿ. 'O xocandaa nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om ndo' mati ndaa s'om.

¹⁴ Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' tyola'jnaaⁿ na jom, ee jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om. ¹⁵ Saa tsoom ndaana:

—O cwitjei'yandyo' cheⁿncjo'yo' jo ndaa nn'aⁿ saa Ty'o^oots'om wajnaⁿ na naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ neiⁿncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'o^oots'om jnoom'm nmeiⁿ.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'o^oots'om

¹⁶ 'Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na tqueⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'cheⁿ jnaⁿ na cwiwineiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^oots'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndeii cha ndaa nncjaaquiee'ñe cantyja 'naaⁿ aⁿ.

¹⁷ 'Tijndei'tina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaa'ñena' meiiⁿ ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'o^oots'om na matsa'ntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'aⁿ

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', mati tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿjñeeⁿ Lázaro

¹⁹ 'Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jndana' na tuiina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿ aⁿ nantquie na yaticheⁿ. ²⁰ Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtya'ñeeⁿ tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿjñeeⁿ na jndyu Lázaro. Cha'waañê chom ntyje'. ²¹ Tyocantyyaa' ts'oom na nlcwaaⁿ aⁿ meiiⁿ cwe' na cajndaa na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquiocatyueendyeyo' ntyje' na chom. ²² Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿjñeeⁿ, ndo' ty'eñ'om ángeles añmaaⁿ aⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuu'ñê. ²³ Tyom'aaⁿñê yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañê, nty'iaa'tquiaaⁿ na m'aaⁿ Lázaro nacañoom' Abraham. ²⁴ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: "Tsotyaya, Abraham, c'oom' na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñê nomts'o^o naquii' ndaatoo cha nntseicanaⁿ aⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa." ²⁵ Saa tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saa je' je' jom ljoo mawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'. ²⁶ Ndo' nchii macanda cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ já ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha 'ñeeⁿ já na

ñe'c'oo na m'aⁿ 'o, xocandaa nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ yuu jo' xocandaa nncwinom ntyjawaa.” ²⁷ Quia jo' matso tsaⁿtya: “Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsotyā, ²⁸ ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndaana cha ticandyochuuna' joona ljoone yuu na jeeⁿ wi'.” ²⁹ Saa tso Abraham nnoom: “Joona macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyonequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommeiⁿ candyena.” ³⁰ Saa jom tsoom nnom Abraham: “Tiyuu' ta, xeⁿ cwii joo nn'aⁿ na jnda tja wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna.” ³¹ Ndo' t'o Abraham nnoom: “Xeⁿ tiñe'candyena ñ'oom na tyonequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiⁿ na nncwando'nda' na jnda tue'.”

Waa na teincuu' na nntseiquioo jnaⁿ ts'aⁿ

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 ¹ Tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm: —Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saa nnt'uiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati nl'ana jnaⁿ. ² Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'. ³ Queⁿ'yo' cwenta cantyja 'naⁿ'yo'.

'Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyu' matseitjooñê njom', cwaⁿ'ya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'oom, catseit'maⁿ ts'om' jom. ⁴ Ndo' meiⁿ matseitjooñê njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': “Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'ooⁿ”, maxjeⁿ ñequi'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ, t'maⁿ najndeii matseixmaⁿna'

⁵ Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'maⁿti nlayu'ya n'ooⁿya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meiⁿ na jeeⁿ cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lqueeⁿ mostaza, ndaa nndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': “Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee.” Ndo' maxjeⁿ nntseicandana' ñ'omndyue'yo'.

Ts'aⁿ na mandi'ntjom macaⁿna' na catseicanaaⁿ

⁷ 'Cal'uu cwiindyo' 'o m'aaⁿ mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwenta quioo' jo jndaa, ndo' quia jnda tyjee' tsaⁿñeeⁿ na jnaⁿ jndaa, ¿aa mantya nntsu' nnom: “Cwinoom' luaa, cajmaⁿ na nlcwa'”? ⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: “Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xeⁿ jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'cheⁿ nlcwa' ndo' nnc'ua'.” ⁹ ¿Aa nnts'aacheⁿna' na ñnequiaa' na quianl'uua' moso' nc'e na

seicanaaⁿ ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiuu xocatsa' na ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': "Jâ cwiluiindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaaⁿyâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ."

Sein'maⁿ Jesús qui ts'aⁿ na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjtjati Jesús na mawjaⁿ Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndei jla'xuaana, jluea:

—U Jesús na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' jâ.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' ndaa ntyee.

Ndo' yochēⁿ na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' cwii tsaⁿñeeⁿ, quia na ljeiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ, c'uaa ñom na matseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁶ Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tquiaaⁿ na quianl'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyē nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' ÿyuu m'aⁿ? ¹⁸ Macandā juu tsaⁿm'aaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantyja', cja'to'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo jnda n'maⁿ.

Luaa waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'oots'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'oots'om. T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿyo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquiao'. ²¹ Tjaa ñeeⁿ ndaa nntso: "Luaa' m'aaⁿ", oo "La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjom", ee jnda mamatsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nda'yo' ja na cwiluiindyō nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saa taxocanty'ia'yo' ja. ²³ Nluena ndaa'yo': "Luaa' jom", oo "Luaa." Saa tintsantyja'yo'. Meiⁿ tintsantyjo'yo'. ²⁴ Ee cha'xeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwiicheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na ndyooⁿnda'a na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁵ Saa najndyee macaⁿna' na t'maⁿ nawi' catjoⁿ ndo' mati cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ je' na ticuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyooⁿnda'a na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia

ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuo Noé ts'om w'aandaa. Quia jo' jna'na' na tua'nty'a, tja cha'tsondye na'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuii quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa. ²⁹ Saa juu xuee na tjei' Ty'oots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufra na jna'na' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyo ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaä tindyolcweeⁿeⁿ na ndyochoom 'naaⁿaⁿ.

³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ scuu' Lot. ³³ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saa meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê.

³⁴ 'Candye'yo' nntsjoö, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na ndyoonnda'a, we nn'aⁿ maⁿ cjoo' jnduu, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ cwitua, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndaä na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñeⁿñê, ta'x'eenaa nnoom, jlueña: —¿Yuu cwii jom jo', Ta?

T'ooⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye na'ñeeⁿ. Tsoom:

—Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

18 ¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, tincwintqueeⁿna. ² Tsoom ndaana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu tsaⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'oots'om tinqiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiquitseit'maaⁿñê. ³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catseijndaa'ñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.” ⁴ Jndye xuee tîcatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saa jnda jo' seitioom naquii' ts'oom: “Meiⁿ na tinqiaya Ty'oots'om ndo' meiⁿ na ticatseit'maaⁿndyo nn'aⁿ, ⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseiloo' yuscum'aaⁿ ja, nncwañoⁿto jom cwitjoöcheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'ooⁿ ñeⁿñê.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiⁿ na wi'ñe saa ¿aa cwiqueⁿyo' cwenta na tsoom na nncwañom'toom yuscu'ñeeⁿ? ⁷ Majndeiticheⁿ nquii Ty'oots'om, ¿aa nchii nncwañom'm nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na

jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aaⁿ na mayo ticatsein'oom'ñê joona.

⁸ Nndye'yo' nntsjoō, jom mantya nntsein'oom'ñê. Saa quia na nndyoōnnda'a, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ndya' cwii nljei na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiñom s'om

⁹ Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ na cwiťjeii' cheⁿnquiee cwenta na jeeⁿ ya cwil'a, saa m'aⁿna na ticuee' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

¹⁰ —Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿna nnom Ty'oōts'om. ¹¹ Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luaa waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'oōts'om: “U Ta Ty'oōts'om, mañequiaya na quianl'ua' na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿ, tsaⁿquiñom s'om.

¹² Ja we ndii' matseicwejndo'ndyo na cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjoⁿ mañequiaya diezmo.” ¹³ Saa juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na nlu'ndañê tsjo'luee. Macandā tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaaⁿ na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'oōts'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'aⁿjnaⁿ.” ¹⁴ Candye'yo' nntsjoō, tsaⁿquiñoom s'om tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ na jndā seit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om jom, nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquio Ty'oōts'om juu. Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseit'maaⁿñeⁿ Ty'oōts'om tsaⁿñeeⁿ.

Matio'naaⁿñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Tquiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom l'oōⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa', jla'tia'na nn'aⁿ na tquiocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁶ Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaa nn'aⁿ:

—Ca'ndye'yo' na ñnequio yocanch'u na m'aaⁿya, tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsaⁿntjom Ty'oōts'om, juuna' matseixmaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'aⁿ. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ matsjoō ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyyaa' ts'om na nntsaⁿntjom Ty'oōts'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocandaa nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:—'U Ta na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', ðchiuu ya nnts'aa cha ndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?¹⁹ T'o Jesús nnom:—Matsu' na ja ya ts'aⁿndyo, macanda nquii Ty'ooots'om cwiluiñê na ljo'. ²⁰ 'U mantyji' ñ'oom na matsa'ntjoom na matsona': "Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."²¹ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicanda xjeⁿ na cachjoondyo.²² Quia na jndii Jesús na luaa', tsoom nnom:—Cwii waa na cwii matsei'tjoo'. Cajndaa' cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda jo' candyotseijomndyu' ñequiondyo.²³ Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luaa', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê. ²⁴ Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandye naⁿtya na nnts'a'ntjom Ty'ooots'om joona. ²⁵ Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om.²⁶ Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:—¿Quia jo' 'ñeeⁿ juu ndaa nlui'n'maaⁿñe?²⁷ Tso Jesús ndaana:—Yuu na xocandaa nl'a nn'aⁿ, nquii Ty'ooots'om ndaa nnts'aaⁿ.²⁸ Tso Pedro:—Canty'ia', jâ jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwilajomndyô ñ'eⁿndyu'.²⁹ Tso Jesús ndaana:—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotye, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'ooots'om, ³⁰ tsaⁿñeeⁿ jndyeti nmeiⁿ nnc'oñoom tiempomeiⁿ, ndo' xuee na cwii nddyotina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.**Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ**

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Quia jo' tjei'ndyo Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye. Tsoom ndaana:—Queⁿ'yo' cwenta, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaañena' cha'tso ñ'oom' Ty'ooots'om na jla'ljeii profetas cantyja 'naⁿya na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³² Ee ññe'quia

nn'aⁿ cwentā ja luee nn'aⁿ gentiles, nla'jnaaⁿna ja, cwajndii ñ'oom na nluena cjoya ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. ³³ Mati nntjaa'na ja, ndo' xeⁿ jnda nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwando'xco.

³⁴ Saa naⁿñeeⁿ ticala'noⁿna ljo' cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ee tyootseicanooⁿ Ty'oots'om joona' ndaana. Jo' chii tleicala'noⁿna.

Matsein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Luaa tuii. Quia na ty'ewindyoona tsjoom Jericó, jo' wacatyeeⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ 'ndyoo nato, macaaⁿ ljo' tjoñê ndaa nn'aⁿ. ³⁶ Quia na jñeeⁿ na jndyendye nn'aⁿ cawi'nom, tax'eeⁿ ljo' cwiluii. ³⁷ Jluena nnoom:

—Jesús na jnaⁿ Nazaret jom luaa' mawinoom.

³⁸ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindyⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoⁿ, c'oom' na wi' ts'om' ja.

³⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseicheeⁿ, saa jom yacheⁿ jndei seixuaⁿ:

—'U na cwiluiindyⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoⁿ, c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁰ Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿ. Quia tuee'cañoom tsaⁿñeeⁿ, tax'eeⁿ nnom, matsoom:

⁴¹ —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'eⁿndyu'?

T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'ooⁿ na nleitquioya.

⁴² T'o Jesús nnom:

—Cwitquio'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿ.

⁴³ Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjoⁿ naxeⁿ Jesús, tyotseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Ndo' mati nn'aⁿ na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om.

Jesús ñ'eⁿ Zaqueo

19 ¹ Quia na jnda tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. ² Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na jndyu Zaqueo.

Tsaⁿñeeⁿ cwiluiitquieñê jo ndaa nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. ³ Tyoqueñê na nncwajnaⁿ 'ñeeⁿ jo' na Jesús, saa tileicandaa ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aañê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundaañê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseityuaa', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿna' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaaⁿ'aⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿ'eⁿ seiljoom Jesús waⁿ'aⁿ. ⁷ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿ'eⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'oots'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿya na niom manñequiaya ndaa ndyeñeeⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ ts'aⁿ, je' manntseilcwa'a ñequiee ndii' cha'xjeⁿ na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyocal'ua ndo' jndyocwji'n'maaⁿndyō nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

'Ndii ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'oñoom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jnda ndyolcweeⁿ'eⁿ.

¹³ Cwii tjoocheⁿ na nncjaⁿ, tqueeⁿñê qui nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om teijndeiyyaaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ joona' yocheⁿ na ja nncwja.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndoon jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue naⁿñeeⁿ: “Jâ tical'ue n'ooⁿyâ na tsaⁿm'aaⁿ nluiiñê rey cwentaaya.” ¹⁵ Jnda na to'ñom tsaⁿñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oom, jndyolcweeⁿ'eⁿ. Tqueeⁿñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿ'aⁿ ndaa. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindye naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiⁿ s'om 'naⁿ, ta, qui ndii' cha'xjeⁿ na to'ñōⁿ jnda tantjōⁿ ñ'eⁿ juuna'.” ¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiⁿ cachjoo na to'ñom' saa seicanda'. Jo' chii je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsa'ntjom' qui tsjoom.” ¹⁸ Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiⁿ s'om 'naⁿ, ta, 'om ndii' cha'xjeⁿ na to'ñōⁿ jnda tantjōⁿya ñ'eⁿ juuna'.” ¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsa'ntjom' 'om tsjoom t'maⁿ.” ²⁰ Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: “Luaa s'om 'naⁿ, ta, na seiwa naquii' payom. ²¹ Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ. Ee 'u maco'ñom' yuu na nchii cwenta', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.” ²² Quia jo' tsoom nnom: “'U moso 'naⁿya na tia matseitiuu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿna' 'u. Xeⁿ ntyji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñōⁿ yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwaya yuu na nchii nncō jnooⁿ'a, ²³ quia jo' ¿chiuu na tîcja'ca'ndii' s'om 'naⁿya

banco yuu na nncwantjomna' cha quia na ndyoonnda'a, nncoñoⁿ s'om 'naⁿya mandĩⁿeeⁿ ts'iaaⁿndaana'?" ²⁴ Ndo' tsoom ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacaño^mm: "Catjei'yo' s'om 'naⁿya l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' nnom tsa^m'aaⁿ na tantjom qui ndii'." ²⁵ T'ooⁿ naⁿñeeⁿ, jluena: "Ta, ÷chiuu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?" ²⁶ Candye'yo' nntsjoo, meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nlo'ñomti. Saa ts'aⁿ na tjaa'naⁿ na cuaa l'o, nluiñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsaⁿntjoⁿya joo, quiocho'yo' joona ñjaañe ndo' ñequio na ndoo'a catyje'yo' cantyo'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa', tjtatjyeeⁿ na nncueⁿeⁿ Jerusalén. ²⁹ Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania ndyoo' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê na c'oona l'aa. ³⁰ Tsoom ndaana:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndyeyu jo ndaa'yo', ndo' cha'na nntsaquie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quiooñeeⁿ meiⁿcwii ndii' tyoowa'ljoo ts'aⁿ. Calacanaⁿ'yo', nquioñ'om'yo' juuyo' ñjaaⁿ. ³¹ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nncwax'ee ndaa'yo' chiuu na cwilacanaⁿ'yo' juuyo', luaa candu'yo' nnom: "Nquii Ta na matsaⁿntjom jâ tjoñê juuyo'."

³² Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom joona ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. ³³ Yocheⁿ na cwila'canaⁿ'na snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ juuyo':

—÷Chiuu na cwilacanaⁿ'yo' snomm'aaⁿ?

³⁴ Quia jo' t'oona:

—Nquii Ta tjoñê juuyo'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snom'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tioona liaana naxeⁿ'yo', tei'caljoona jom. ³⁶ Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsa' nn'aⁿ liaateincoo 'naaⁿna ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyona tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyu Olivos, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, to'na na jndei tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'ooots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyoch'ee Jesús. ³⁸ Jluena:

—Tsa^m'aaⁿ cwiluiñê Rey na matsaⁿntjoom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nquii na tjacantyja cwilui t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'ooots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿ'ñena' nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿ'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena:

—'U na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nn'aⁿ, catseitia' naⁿm'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

⁴⁰ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Candye'yo' nntsjõ, xeⁿ naⁿm'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo'
nla't'maaⁿndyena' ja.

⁴¹ Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ juuna', ty'ioom
cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ⁴² Tyotseineiⁿ cha'cwijom ndaa
naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwila'noⁿyo' ljo' na macaⁿna' cha ndaa ljoya
ts'om Ty'õots'om ñ'eⁿndyo'. Saa je' cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' jo
ndaa'yo'. ⁴³ Ee nncue'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjo'
ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwañoom'na' joona. Ndo' nntaⁿna 'o
meiⁿnquia ntyja. ⁴⁴ Nla'tyuui'ñ'eⁿna 'o ndo' nla'cwjeena nda'yo'. Ndo'
nla'tyuui'na niaⁿljo' tsjom'yo'. Meiⁿcwii tsjo' taxoca'ndyena nacjoo'
x'iaa'na', cwe' nc'e na ticalañ'oom'ndyo' ja na jñom Ty'õots'om cha
ndaa nlui'n'maaⁿndyo'.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, tooⁿoⁿ tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ,
joo nn'aⁿ na cwindaa ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'õots'om na matsona': "W'aya cwiluiñena' w'aa
yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'õots'om." Saa 'o cwil'a'yo' juuna'
cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa
nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na
tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom,
tyol'uee'ndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. ⁴⁸ Saa meiⁿchjoo
tileicaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsonde nn'aⁿ tyocantyjaa' n'om
ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana.

Najndeii na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 ¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii'
wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe
Ty'õots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom ntyee na cwiluiitquiendye
ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio
nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ² Jluu naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaayâ, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ
tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

³ Quia jo' t'o Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' ndii. ⁴ Na
tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'õots'om
oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluenaa:

—Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'o^ots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na tîcala'yu'yo' ñ'eⁿñê?” ⁶ Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiñê profeta.

⁷ Jo' chii t'o^ona nnoom:

—Jâ ticaliuuyâ yuu jnaⁿyuu najndei Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjo^o ndaa'yo' ñeeⁿ mañequiaa najndo na mats'aa nmeiⁿ.

Nn'aⁿ na tyol'a cwentá l'o^ontjom

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ To^on'oⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'o^o uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiiaaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tquie ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ na ñeeⁿ na ññe'quiana na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' na ñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyolajnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu.

¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeiⁿna juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ 'Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njño^on nquii ti'jndaa na jeeⁿ candya' ts'o^on. Nnts'aacheⁿndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaa nc'iaana: “Luaa' ts'aⁿ na cwiljo ntjom l'o. Cwa nla'cuaa'a jom cha jaa nljo ntjom luaaya.” ¹⁵ Jo' chii, tjeiⁿna jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na ntjom' jo', ¿ljo' nts'aaⁿ quio na ñeeⁿ? ¹⁶ Nño^om ndo' nntseicwjeⁿ joona. Ndo' ññe'quiaaⁿ ntjom 'naaⁿaⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

Jnda na jndyena na seiñeiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tijoom cwancuee' Ty'o^ots'om na calui na luaa'.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaaⁿaⁿ ndaana. Tjeiⁿeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'moⁿ ljeiⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om na mawaa na matsona':

Majuu tsjo' na tîcwil'uee'ndye luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo',

jnda mameiⁿntyjee'na' nqui tsiaⁿtsjo'.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatsei'noⁿ cantyja 'naⁿya, maju'wi'na' juu cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'aⁿ na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyo, maxjeⁿ nlco'wi'na' jom. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tioo cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo', na seitiuujndaana' juu.

'Ñeeⁿ nnom ññe'quiaana ts'iaaⁿndaana

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mañejuu xjeⁿ'ñeeⁿ tyola'jndana na nnt'uena Jesús, ee jla'nqⁿ'na na nacjoo joona seineiⁿ ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'aⁿ na ty'equeⁿ cwenta ñ'oom na matseineiⁿ. Tyol'a naⁿ'ñeeⁿ na ya nn'aⁿndyena, cha nnty'iaana aa nntseineiⁿ ñ'oom na quio majuutina' nndaⁿ nla'quioona jom l'o gobiernom na cu'xeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ jom. ²¹ Joo naⁿ'ñeeⁿ ta'x'ee nnoom:

—'U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nn'aⁿ, nquiuuyâ na ndyeyu matsei'neiⁿ ndo' ya ma'mooⁿ meiⁿ tyooche' na cwe' jndaa' 'ñeeⁿ neiⁿ. Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom na mayuu' ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'ooots'om. ²² Ndo' je' Ta, ñe'candyaayâ, áaa matsona' na ññe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César, oo aa ticatsa'ntjomna'?

²³ Saa jom sei'nqoⁿ'oⁿ cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaana: —¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja? ²⁴ Cat'moⁿ'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ nqoⁿ. ¿'Ñeeⁿ 'ndyoonnom luaa ndo' 'ñeeⁿ xuee' ljeiiwaa?

Jlue naⁿ'ñeeⁿ:

—Nquii César, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaayâ'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'ooots'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

²⁶ Tîcandaa nnc'omna jom ñ'eⁿ ñ'oom na matseineiⁿ. Yacheⁿ jla'cheⁿna na tjawee' n'omna ñ'oom na t'oqⁿ.

Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jnda jo' tquie'cañom nt'om nn'aⁿ saduceos nam'aaⁿ Jesús. Joona nn'aⁿ na cwilue na xocata'ndo'nnda' nn'aⁿ. ²⁸ Ta'x'eena nnoom, jlueña:

—'U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nn'aⁿ, 'ndii Moisés ñ'oom luaayâ na matsona' xeⁿ nncue' cwii tsaⁿ's'a ndo' nljoñe scoom'm na tjaa'naⁿ ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁹ Luaa tuii. Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom ndo' tyuaa' tueeⁿ'eⁿ, tjaa ndana ñ'eⁿ scoom'm. ³⁰ Jnda chii tsaⁿ na jnda we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom, ndo' mati jom tueeⁿ'eⁿ, tjaa ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena toñoomna jom na scuuna ndo' tjana. Meiⁿcwii ndana tjaa'naⁿ ñ'eⁿñê. ³² Ndo' na cwiimacandâ tue' yuscu'ñeeⁿ. ³³ Quia jo' quia

na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿ñeeⁿ cwiindye joona na saaⁿaⁿ? Ee cha'tso ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ scuuna jom.

³⁴ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco.

³⁵ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na majnda majndaa'ya na la'xmaⁿ na nnta'ndo'xcona na jnda tja. Ndo' la'xmaⁿ na na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Naⁿñeeⁿ taxoc'uncona, meiⁿ naⁿnom, ndo' meiⁿ naⁿlcu.

³⁶ Meiⁿ taxocwjennnda'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'o^oots'om. ³⁷ Saa cantyja 'naaⁿ na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, maquiiti Moisés t'mo^o na ljo' ñequio ñ'oom na seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na Ta Ty'o^oots'om cwiluiiñê Ty'o^oots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiiñê Ty'o^oots'om cwentaa' l'oo, jom cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo'. Jo' chii maxjeⁿ ma'moⁿna' na cha'tso nn'aⁿ cwita'ndo'na cantyja 'naaⁿaⁿ.

³⁹ Cwantindye nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés t'o^ona nnoom, jluena:

—'U Maestro na ma'mo^o ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa nn'aⁿ majo'ndyo ñ'oom matsu'.

⁴⁰ Ndo' taticandaa' n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'eetina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiiñê Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'? ⁴² Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'o^oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u,

⁴³ hasta xjeⁿ na jnda tsá'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁴ Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' ee manquiiti David matsoom na juu cwiluiiñê Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Luaa ñ'oom na tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ:

⁴⁶ —Queⁿndyo' cwentaa na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiiⁿna na nnco'nomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ

joona na quia naⁿñeeⁿ na xmaⁿndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ.
Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii'
lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa
xuee. ⁴⁷ Ndo' cwinty'uetyeⁿnquiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljonbye na tja
noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna
nnom Ty'o^oots'om cha tinooⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'maⁿti lco'wi'na'
naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'o^oots'om.

Tsjö'ñjeeⁿ na tqiaa yuscu nnom Ty'o^oots'om

(Mr. 12:41-44)

21 ¹ M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿ'aⁿ naⁿtya na
cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'o^oots'om. Cwitioomna joona'
ts'om castom. ² Mati nty'iaaⁿ'aⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ
jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjö'ñjeeⁿ na ticajndana' jo' jo'. ³ Tso
Jesús:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo'
jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tqiaaⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om, nchiiti na tqia
cha'tsondye nt'omcheⁿ. ⁴ Ee cha'tso naⁿm'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na
cwiñe'quiana nnom Ty'o^oots'om, saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê,
tju'ñ'eeⁿ mandi cantyja na nlcwaaⁿ'aⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ
chjoomna' ñequio ljo' na neiⁿncoo' ndo' ñequio 'naⁿ na ya na cwiñe'quia
nn'aⁿ. ⁶ Tsoom:

—Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿ, manncue'ntyjo xuee na
nntyuii'ñ'eⁿna'. Taxocaljoo' cwii tsjö' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwitjoocheⁿ na nntsuu

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, ¿cwaaⁿ
nluii na luaa'? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii 'naaⁿ m'moⁿna' na jnda teinndyoo'
nluii nmeiⁿ?

⁸ Tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cha tinquio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ
nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja
cwiluiindyö Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ.” Saa 'o
tilajomndyo' ñequio naⁿñeeⁿ. ⁹ Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na
cwindye'yo' na ndyocwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo
gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saa
tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

¹⁰ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ.

¹¹ Jndye joo jndei nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjo'luee.

¹² 'Saa cwii tjoocheⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati ññe'quiana cwentá 'o ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o l'aancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹³ Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ nncju'naaⁿñena' na nntjei'yuundyo' cantyja 'naⁿya. ¹⁴ Calá'jndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'ō'yo' cha nncwañoom'na' 'o, ¹⁵ ee xjeⁿñeeⁿ nncō nncwjaa'ndyo ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ññequia na jndo' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindye joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaa nluena na til'ue ñ'oom na ndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'. ¹⁶ Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndye, ññe'quiana cwentá 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tsonde nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹⁸ Saa xoca'ndiya na nntsuundyo'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonqueⁿyo' xocatsuuna' ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ 'Saa quia na nnty'ia'yo' na cwtjaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'noⁿyo' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'ooleinomna, c'ooná quii' ntsjo. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndaa tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwtioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'ōots'om na jnda teiljeii.

²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindye joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnquioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' joona. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ praso na ticwii cwii ndyuaa. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlco'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda seijndaa'ñe Ty'ōots'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na ndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ññe'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿna' joona quia na ndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu'

nmoⁿ ndaaluee, nntseicaty'uena' joona. ²⁶ Nnts'aana' na tajndeii' n'omna n'e na cwicatyuena ñequio na m'aaⁿ'ticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'etina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixmaⁿ tsjoⁿ'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyooⁿ naquii' nchquiu ñequio najndeii' na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿ'ncoo' nacaxuee na cwiluiit'maⁿndyō. ²⁸ Quia na jnda jnaⁿna' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ', c'omt'maaⁿ'ndyō' n'om'yo', c'om'c'eendyō' ee jnda teindyoo' na nluin'maaⁿndyō'.

²⁹ Mati seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

—Cala'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom. ³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tscōo'na', cwila'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ', cala'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna' na nntsaⁿ'ntjom Ty'oots'om.

³² 'Candye'yo' nntsjoo, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ'. ³³ Tsjoⁿ'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saa juu ñ'oom 'naⁿya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ 'Cal'andyo' cwentā na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candye'yo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'naⁿ'yo' 'naⁿ na macaⁿna' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyō' ndo' majndeiiito nncwjee'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnquioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyō' cha'waa xuee na m'aⁿ'yo'. Ndo' calaty'oondyō' nnom Ty'oots'om cha nnc'oom jndeii' n'om'yo' na ndaaⁿ nnaⁿndyō' nawi' na quia nndyō, ndo' ndaaⁿ nncwintyje'tyeⁿ'yo' jo nooⁿ na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'mōⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿ'eⁿ, tyocaⁿ ta na jndyū Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiena wats'om t'maⁿ na nndyena ñ'oom na ñnequiaaⁿ.

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

22 ¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha ndaaⁿ nla'cuee'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiⁿ jom.

³ Xjeⁿ'ñeeⁿ tuo Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyū Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. ⁴ Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatseijndaa'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ

na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' naⁿñeeⁿ jeeⁿ jla'neiiⁿndyena, tjoom' t'maⁿna na ñne'quiana s'om nnoom. ⁶ Mati jom seijomñê na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naaⁿñena' na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

⁷ Tue'ntyjo ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ macaⁿna' na cala'cwjeena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua. ⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁹ Ta'x'eena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

¹⁰ T'ooⁿ ndaana:

—Quia na jnda saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeⁿ, nntjomndyo' cwii tsa's'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nncjaaqueⁿeⁿ. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii ts'aⁿ na ma'moⁿ ndaaya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹² Quia jo' juu tsa'ñeeⁿ m'mooⁿ ndaa'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandye na maniomcandaa' 'naⁿ. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

¹⁴ Quia na jnda tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' mei'sa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuawaa ñ'eⁿndyo' cwii tjoocheⁿ na nnc'io. ¹⁶ Ee candye'yo' nntsjo, taxocwa'nnda'a juuna' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁷ Jnda jo' to'ñoom cwii waso, jnda chii tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' tsoom ndaana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjo, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nntsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jnda chii tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiñena' seii'a na mañequiaandyo na nnc'io. Luaa' nntsaal'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jnda na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixmaⁿna' ñ'oom xco na maquaⁿtyaⁿ ñequio nioom'a na nnquioo cwenta'yo'.

²¹ 'Saa queⁿyo' cwenta, ñe'cwii meiⁿsa na cañom' meindyuaandyo ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manntjoⁿ cha'xeⁿ na jnda teijndaa' cantyja 'naⁿya, saa nnt'uiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, 'ñeeⁿ cwiindyē joona na nnts'aa na ljo'.

¿'Ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti?

²⁴ Mati jla'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwiindyē joona na nnc'oom na t'maⁿñeti. ²⁵ Saa jom tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuewaa ñequio nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindyē'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mandi'ntjom. ²⁷ Ee ¿'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa, oo aa juu ts'aⁿ na mandi'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa? Saa queⁿyo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' na mandi'ntjoⁿ.

²⁸ 'O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿyo' ñ'eⁿndyō cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. ²⁹ Jo' chii cha'xeⁿ na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nntsaⁿntjoⁿ, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nntsaⁿntjom'yo'. ³⁰ Yuu na nntsaⁿntjoⁿya, jo' ññequiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyō cañoom' meiⁿsa 'naⁿya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿeⁿ 'o cha'na matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, ³² saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'ooots'om cantyja 'naⁿ cha tintseintycwiina' na matsei'yu'ya' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nnda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa nn'aⁿ nmeiiⁿ na cwila'yu'.

³³ T'o Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyō na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'io ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandaa'ñena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na jño^oya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'naⁿya, tsjoo na tîcatsañ'om'yo' tsjō'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom, ¿aa waa na seitjoona' 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', 'ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' 'ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajndaa liaatco 'naaⁿ', chii c'oom xjoo'. ³⁷ Ee candye'yo' nntsjoo, maxjeⁿ jndei'na' na catseicandaa'ñena' ljeii na mawaa cantyja 'naⁿya na matsona': “Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñê cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye.”

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luaa mawaa we xjo espadas.

T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Malei'tyeⁿ luaa'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'ooots'om

(Mt. 26:366; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', tsoom ndaana:

—Calaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o tincwantjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiño^on nacañoomna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjō'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiⁿ nnom Ty'ooots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii ángel nacañom'm na jnaⁿ cañoom'luee na tyoñequiaa najneiⁿ. ⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoque'ñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnda teicantyyjaaⁿ na seineiⁿ nnom Ty'ooots'om, tjantyyjaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee tîcana'ndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwind'a'yo'? Quicantyyja'yo', calaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaa naⁿñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we.

Seicandyoo'ñê nacañoom' Jesús na nnc'om ntsmaⁿ. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿa?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñeeⁿ ñ'eⁿñê, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluena nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntuaa'a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona mañoom' seiquiee'ñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquoom'm tsua'qui tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁵² Ndo' nn'aⁿ na tquio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'eⁿ n'oom nch'io na tquio'yo' nacjoya. Ndo' na tquioc'om'yo' cwii tsaⁿcanch'ue. ⁵³ 'Io ndii 'io tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿ'yo' naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ tîcat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnda tue'ntyjo na juu na jaaⁿñe maqueⁿna' xjeⁿ.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ' Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda na t'ue naⁿñeeⁿ jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjantyjoⁿ tquiacheⁿ tquia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'aⁿ chom tach'eⁿ, tyomeindyuaandyena ndiocheⁿ nacañoom' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaaⁿna. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandi'ntjom ljeii jom na wacatyeeⁿ 'ndyoo chom, jeeⁿ nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsaⁿm'aaⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ.

⁵⁷ Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Jeeⁿ 'u yuscu ticwajnaⁿa tsaⁿm'aaⁿ.

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ jom, tso nnoom:

—'U, maxjeⁿ cwiindye joona.

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jnda tjawiquiuu'ticheⁿ, cha'na cwii hora, cwiicheⁿ ts'aⁿ tyotseijndeii' 'ndyoo, tso:

—Tsaⁿm'aaⁿ, mayuu'cheⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ ee ts'aⁿ ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'o Pedro nnom:

—Ja re, mei'chjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

Ndicwaⁿ matseineiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' seixuaa caxtijndyo. ⁶¹ Quia jo' taqueⁿ Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aaⁿ Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jnda tso nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ saa xjeⁿñeeⁿ 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jeeⁿcheⁿ ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjeeⁿ.

Cwila'jnaaⁿ na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaaⁿ na ndo' tyotjaa'na jom.

⁶⁴ Mati tyola'tyeⁿ na liaa nnoom, tyotmeiiⁿ na nda' nnoom ndo' tyoluenaa: —Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluenaa nacjoom'm.

'Ooqueⁿ na Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ judíos. Jlue naⁿñeeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaayâ, áaa 'u cwiluiindyu' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiⁿ xeⁿ na nntsjoⁿ ndaa'yo', saa xocala'yu'yo'. ⁶⁸ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na cwax'aya ndaa'yo', 'o xocat'o'yo' 'ndyo, xocalacandyaandyo' ja.

⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oⁿots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñê cha'tso najndeii na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' áaa 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oⁿots'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jluea:

—¿Ljo' cwii macaⁿtina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjoⁿootyaa jnda jndyaaya ñ'oom 'ñom.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 ¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaaⁿaⁿ. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jnda jliuuyâ na matsei'naⁿaⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na nñe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César. Ndo' manquityeeⁿ matsoom na cwiluiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy^u rey na catsa'ntjom nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'xjeⁿ na mats^u!

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na jndyendye:

—Ja meiⁿcwii jnaaⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ ticaljeiya.

⁵ Saa naⁿñeeⁿ jla'jndeiⁱ ndyueena, jluena:

—Ñ'oom na ma'mooⁿ matseijmeiⁿna' nn'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea. Tyoch'eeⁿ na ljo' ts'ondaa Galilea, ndo' mati ñjaaⁿ.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naaⁿ Galilea, tax'eeⁿ:

—¿Aa ts'aⁿ ts'ondaa Galilea tsaⁿs'am'aaⁿ?

⁷ Quia na ljeijndaa'ñê na jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ na tsaⁿñeeⁿ cu'xeeⁿ Jesús. Ee tyjee' tsaⁿñeeⁿ Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jeeⁿ neiiⁿeⁿ quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús ee jaach'ee xuee na jeeⁿ ñe'cwajnaⁿaⁿ juu ndo' na jndye ñ'oom jnda jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ. Jo' jeeⁿ queeⁿ ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ na nnts'aa Jesús cwii ts'iaaⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' cwii ts'aⁿ. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'eeⁿ, saa meiⁿcwii ñ'oom tic'o Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mati ty'ena na m'aaⁿ. Tyoqueⁿya n'omna na tyoñequiana jnaaⁿ Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaaⁿna jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnnda'na jom na m'aaⁿ Pilato. ¹² Juu xuee'ñeeⁿ ljoyaañe Pilato ñ'eⁿ Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁴ Tsoom ndaana:

—'O tquion'om'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ na cwindu'yo' matseijmeiⁿeⁿ nn'aⁿ judíos. Saa queⁿyo' cwenta, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaaⁿa ñ'oom nnoom, ndo' meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwiqueⁿyo' nacjoom'm. ¹⁵ Meiⁿ Herodes ticaljeii jnaaⁿaⁿ, jo' na seicwanomnnda' tsaⁿñeeⁿ jom na m'aaⁿya. Queⁿyo' cwenta, meiⁿcwii tyootseitjoñê na matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ. ¹⁶ Jo' chii nnchuu'jñeeⁿ xeⁿ jnda nntseicandyaandyo jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'aⁿ xcwe na waa xuee. ¹⁸ Saa cha'tso nn'aⁿ na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluena:

—Quindyoo' luaa' ñjaaⁿñe ndo' catseicandyaandyu' Barrabás.

¹⁹ Tsaⁿñeeⁿ tuee'na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaaⁿaⁿ na seiweñê nacjoo' gobiernom. Ndo' seicueⁿeⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañê Jesús, seineiⁿnnaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ. ²¹ Saa joo naⁿñeeⁿ jndeiiti jla'xuaannda'na, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

²² Tsoom ndaana na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jeeⁿcheⁿ tis'a s'aaⁿ? Meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljeiya na matsaⁿntjomna' na cueeⁿeⁿ. Jo' chii nnchuu' jñeeⁿ, xeⁿ jnda nntseicandyaandyo jom.

²³ Saa naⁿñeeⁿ jndeiiti ndyueena, jndeiiti tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee jnaⁿjndeiina'. ²⁴ Jo' chii Pilato tqiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿna. ²⁵ Seicandyaañê ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'aancjo, meiiⁿ na tyotseiweñê nacjoo' gobiernom ndo' seicuee' ts'aⁿ. Ndo' tqiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'iroomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'iroomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jndaa, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantyjoⁿ naxeⁿ Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeⁿ Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matsei'ndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjoom. ²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—'O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'naⁿ ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'. ²⁹ Ee queⁿ'yo' cwenta, manncue'ntyjo xuee na nlue nn'aⁿ: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic'om nda, na tîcandeiindye, meiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei'.” ³⁰ Ncuee'ñeeⁿ nnto' nn'aⁿ na nluena ndaa ntsjo: “Catquiaandyo' nacjooyâ”, ndo' nluena ndaa nta: “Cala'cata'yo' jâ.” ³¹ Ee xeⁿ nmeiiⁿ macwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo ja na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿya, cwanti na t'maⁿti nawi' nntjoom naⁿñeeⁿ na waa jnaaⁿna.

³² Ndo' mati ty'echona we nn'aⁿ na wi'ndye na nnty'iroomna n'om'naaⁿ. ³³ Quia na tqiiena cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'iroomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Tsotyaya, catseit'maⁿ ts'om' joona, ee ticala'noⁿna ljo' cwil'ana ñ'eⁿndyo.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ. ³⁵ Jo' jo' jndye nn'aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa na'maⁿn'iaaⁿ jeeⁿ ticuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ nn'aⁿ, je' cwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiiñê nquii Cristo tsaⁿ na tjeii'ñe Ty'o^oots'om na catsaⁿntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaa'na na ññe'quiana winom na tã na nnc'om. ³⁷ Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Rey na catsaⁿntjom' nn'aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'.

³⁸ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona': "Luaañe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos."

³⁹ Cwii joo naⁿñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿñê, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindy'? Cwa cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu' ndo' mati jã.

⁴⁰ Saa t'õ cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ, seitiaaⁿaⁿ x'iaaⁿaⁿ, tsoom:

—Cwa tinquia' Ty'o^oots'om. Ndo' 'u jnda t'uiityeⁿna' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xjeⁿ matjom jom? ⁴¹ Ndo' wendyo^o jaa nmeiiⁿ mayuu'cheⁿ maty'iomyaana' na catjooⁿya na luaa ee cwitio^ondyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiⁿcwii nawi' tîcats'aaⁿ.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na ndyo' na nntsaⁿntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo^o njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyo jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'o^oots'om.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁵ Ee na teijaaⁿ ñe'quioom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'õ'.

Jnda tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsaⁿntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maaⁿñê Ty'o^oots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

⁴⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmeiiⁿna nda' ndei'candyaana na cwit'mooⁿna na matsei'ndaa'na nquiuna. ⁴⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús

ñequio yolcu na ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, tyonty'iaa tqiana na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyaⁿ. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsa'ntjom Ty'ooots'om. Tîcatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cue' Jesús. ⁵² Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús. ⁵³ Jndaⁿ chii tjacatyjeeñê juu. Seityjooñê liaa sámana tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjo' na tuiya. Jo' jo' meiⁿcwii tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ cojaaquiee'. ⁵⁴ Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sámano. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaawee'ya xjeⁿ cantyja 'naaⁿna'.

⁵⁵ Yolcu na tqiao ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuua, tqueⁿna cwentaa chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê. ⁵⁶ Jndaⁿ jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿ. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeii naquii.

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24 ¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuua. Ty'echona nasei cachi na jndaⁿ jla'jndaa'ndyena. ² Jndaⁿ na tqiana jliuna na jndaⁿ teindyjo tsjo' na ta' 'ndyoo tsue'tsjo'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaluna sei'ts'o 'naaⁿ Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseiñ'eeⁿñena' joona na cwigatyena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuaa. Jlua naⁿñeeⁿ ndaana: —¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jndaⁿ wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndaa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿ na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ññe'quia nn'aⁿ cwentaa jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'iroomna jom ts'oom'naaⁿ. Saa xuee jndaⁿ ndyee ncwando'xcoom. ⁸ Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ. ⁹ Jnaⁿna yuu na waa tsei'tsuua, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii. ¹⁰ María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, joona jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Tîcala'yu'na.

¹² Saa Pedro teicantyyjaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuua. Quia na nty'iaaⁿaⁿ naquii' tsei'tsuua, cwe' liaa canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿaⁿ waⁿaⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jnda tuii.

Njomndye we nn'aⁿ nato Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' che'nquieena cantyya cha'tso na nmeiiⁿ tuii. ¹⁵ Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiiti Jesús tue'ntyjooⁿ joona. Ñe'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Saa tícata'jnaaⁿna jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona. ¹⁷ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneiⁿyo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyyeeⁿ na na chjoo' n'omna.

¹⁸ Ndo' cwiindyee joona na jndyu Cleofas t'o nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuii wja mawena'?

¹⁹ Quia jo' t'ooⁿ ndaana:

—¿Ljo' tuii?

Joona t'ooⁿ nnoom:

—Aa, waa na tuii cantyya 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiⁿ jo ndaa cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Saa nquiee ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ cwentaayâ tquiana cwenta jom na cat'uiityeⁿna' jom na cueeⁿeⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ²¹ Ndo' jâ jeeⁿ ñentyjaa' n'ooⁿyâ na jom nluiiñe nquii na nntseicandyaañe nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jnda ndyee xuee na tuii na nmeiiⁿ. ²² Ndo' nchii macanda jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaaⁿyâ, tquion'omna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿna' jâ. Ee mateincooquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuaⁿaⁿ, ²³ saa taticaluna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Tquiolcweeⁿna, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaana na jlue yo'ñeeⁿ ndaana na jom wanoom'm. ²⁴ Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuua ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jlue yolcu'ñeeⁿ. Saa maxjeⁿ tícantyyiaana nquii Jesús.

²⁵ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—O nn'aⁿ na tileicala'noⁿyo' maxjeⁿ tiqueⁿyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas. ²⁶ Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'meiⁿ cwiitjoocheⁿ na nntseit'maaⁿñena' jom.

²⁷ Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cha'tso ñ'oom na matseineiⁿna' cantyya 'naaⁿ nqueⁿ. Tooⁿoⁿ ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' tcuu ty'oomna' hasta xjeⁿ ljeii na tqueⁿ cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyoon tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyeeⁿcheⁿ. ²⁹ Saa joona l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'eⁿndyô ee je' jnda tmaaⁿ ndo' manleincōⁿ.

Jo' chii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyena, to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿna', tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaana. ³¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ s'aana' joona cha'cwijom ts'aⁿ na ya teitquioo'nnda' ndo' ta'jnaaⁿna na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana.

³² Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teiiⁿ n'oōⁿya yocheⁿ na matseineiⁿ ndaaya xjeⁿ na ñjomndyō nato quia na seicanōⁿ chiuu ma'mōⁿ ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ teicantyjana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'aⁿ na canchoo'cwii ñe'naaⁿ m'aⁿ na ñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana.

³⁴ Quia jo' jlue naⁿñeeⁿ ndaana:

—Jeeⁿ sa, mayuu'cheⁿ jnda mawando'xco Ta Jesús, ee jnda teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' joona tyola'neiⁿna chiuu waa na tuii quia na m'aⁿna nato ndo' chiuu waa na ta'jnaaⁿna jom quia na tyjeeⁿ tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yocheⁿ na cwila'neiⁿna ñ'oommeiⁿ, teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaaⁿna. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiuu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa joona nioom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaaⁿaⁿ jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' na luaa' m'aaⁿ n'om'yo'? ³⁹ Canty'ia'yo' l'oōya ñ'eⁿ nc'aya na manncotyā luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaaⁿ ts'aⁿ tjaa'naⁿ sei' cachuuna', meiⁿ ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho ja.

⁴⁰ Jnda tsoom na luaa', t'mōōⁿ l'oōⁿ ndo' nc'eeⁿ. ⁴¹ Saa ndicwaⁿ cwe' matseitsaⁿtona' joona na jeeⁿ neiiⁿna, jeeⁿ cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'aⁿ?

⁴² Jo' chii tquiana cwii taⁿ catscaa jneiiⁿ ñequio tscuu na ñjom tsiom'.

⁴³ To'ñoom ndo' tcwaaⁿaⁿ ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñeeⁿ tyo'mōōⁿya ndaa'yo' quia na ndicwaⁿ m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. Joona' wjaatseicandaa'ñena', ndo' je' macwiluii cha'xjeⁿ na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'cheⁿ tquiaa Jesús na nla'noⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeiina'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljei, matsona' na nquii na cwiluiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawi' t'maⁿ, ndo' xuee na jnda ndyee nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha na nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om joona. Ñ'oommeiiⁿ nnaⁿna' Jerusalén, nncjaanty'eena' xjeⁿ cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xmaⁿ'yo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeiiⁿ. ⁴⁹ Queⁿ'yo' cwenta, ja njñooⁿya nquii Espíritu Santo na jnda tso Tsotyaya na ññequiaaⁿ ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nnaⁿ nandye na ññequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñeeⁿ. Tjachom joona ndyoo' tsjoom Betania. Seintyjooⁿ l'o^o nacjoona, tio'naaⁿñê joona. ⁵¹ Majuu xjeⁿ na matio'naaⁿñê joona toⁿ'na' jom ñ'eⁿndyena. Tjañ'oomna' jom nandye cañoom'luee. ⁵² Ndo' joona, quia jnda jla't'maaⁿ'ndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jeeⁿcheⁿ ndya' neiiⁿna. ⁵³ Ñe'quii'cheⁿ tyom'aⁿna wats'om t'maⁿ na tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'o^ots'om. Mantyjati luaa'ndyo.